

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Lumír Uherek

Náklady exekučního řízení ve vývoji právní úpravy a judikatury

Diplomová práce

Olomouc 2014

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Náklady exekučního řízení ve vývoji právní úpravy a judikatury vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Ostravě dne 16. 9. 2014

.....

Lumír Uherek

Rád bych tímto poděkoval JUDr. Kláře Hamuřákové, Ph.D., za cenné podněty a rady, které mi velice pomohly při zpracování této diplomové práce.

Rád bych také poděkoval rodině za podporu během psaní práce a studia.

„Iustitia est constans et perpetua voluntas ius suum cuique tribuendi. – Spravedlnost je pevná a trvalá snaha poskytnout každému, co je jeho právem.“

Ulpianus

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	6
ÚVOD	7
1 Obecně o exekucích	10
1.1 Nálezací a exekuční řízení.....	10
1.2 Funkce exekučního řízení.....	11
1.3 Státní donucovací moc.....	12
2 Vývoj vymahatelnosti práva v ČR po roce 1989	14
2.1 Přijetí zákona o soudních exekutorech	14
2.2 Vztah výkonu rozhodnutí dle OSŘ a exekučního řízení dle EŘ ve světle novely zák. č. 396/2012 Sb.....	18
3 Náklady exekuce	19
3.1 Náklady výkonu rozhodnutí	19
3.2 Náklady výkonu rozhodnutí při zastavení řízení.....	21
3.3 Náklady exekučního řízení dle EŘ	23
3.4 Odměna soudního exekutora v § 3 EŘ	24
3.4.1 Odměna v souvislosti s vymožením plnění.....	25
3.4.2 Nález ÚS ze dne 1. 3. 2007, Pl. ÚS 8/06 a jeho důsledky ve změně chápání vymoženého plnění	26
3.4.3 Vývoj judikatury ve věci vymoženého plnění	28
3.4.4 Novela EŘ prostřednictvím zák. č. 396/2012 Sb.	29
3.4.5 Princip presumovaného úspěchu oprávněného ve věci.....	30
3.5 Rozhodování o nákladech exekuce soudním exekutorem	31
3.6 Příkaz k úhradě nákladů exekuce	32
3.6.1. Náklady oprávněného	32
3.6.2. Odměna soudního exekutora	32
3.6.3. Náhrada hotových výdajů.....	33
3.6.4. Náhrada za ztrátu času	35
3.6.5. Náhradu za doručení písemností.....	36
3.7 Náklady exekuce stanovené v usnesení o zastavení exekuce.....	36
3.7.1 Náklady exekuce při zastavení exekuce pro bezvyslednost	38
3.7.2 Náklady exekuce při zastavení pro nedostatek exekučního titulu.....	38
4 Neplatnost rozhodčí doložky a náklady exekuce	40
ZÁVĚR	44
LITERATURA	47
SHRNUTÍ	52
SUMMARY	53
SEZNAM KLÍČOVÝCH SLOV – KEYWORDS	54

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

EŘ – zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

OSŘ – zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

ET – vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, ve znění pozdějších předpisů

AT – vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb. ze dne 4. června 1996 o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění vyhlášky č. 235/1997 Sb., vyhlášky č. 484/2000 Sb., vyhlášky č. 68/2003 Sb., vyhlášky č. 618/2004 Sb., vyhlášky č. 276/2006 Sb., vyhlášky č. 399/2010 Sb., vyhlášky č. 486/2012 Sb., nálezů Ústavního soudu č. 116/2013, vyhlášky č. 390/2013 Sb. a vyhlášky č. 120/2014 Sb.

přísudková vyhláška – vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení a kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů

RozŘ – zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů

OZ – zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zák. práce - zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

SSZ – zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích)

LZPS – usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů

MS – Ministerstvo spravedlnosti

EK ČR – Exekutorská komora České republiky

ÚVOD

Diplomovou práci na téma Náklady exekučního řízení ve vývoji právní úpravy a judikatury jsem si vybral proto, že exekuce je fenomén, který zasahuje napříč společnostmi a o kterém živě diskutují různé skupiny obyvatelstva. Jedním z hlavních témat exekuce je její zásah do finanční sféry účastníků řízení (tedy kromě samotného předmětu exekuce) a to v podobě povinnosti hradit náklady exekuce.

Časově diplomová práce sleduje období od účinnosti EŘ po současnost, od doby kdy tento zákon vstoupil v účinnost, uběhne již 13 let, což je dostatečná doba pro zhodnocení vývoje právní úpravy a vývoje soudní judikatury. Co se týče územního vymezení, je vymezena na Českou republiku.

Pokud bych měl zhodnotit dosavadní zpracování tématu, jedná se o téma, které je v literatuře popsáno spíše méně, i proto byla těžištěm práce soudní judikatura, kde v rámci tématu dochází i v současnosti stále k zpřesňujícímu výkladu různých souvisejících problémů s náklady exekuce prostřednictvím soudní judikatury.

Téma „Náklady exekučního řízení ve vývoji právní úpravy a judikatury“ je tématem hojných diskuzí. V práci jsem chtěl poukázat na problémy, které s daným tématem souvisí a byly řešeny Ústavním a Nejvyšším soudem České republiky.

Cílem práce je rozbor institutu nákladů exekučního řízení, zhodnocení statistických dat vývoje nápadů exekučních věcí a úspěšnosti jejího provádění, zhodnocení vývoje legislativy a vývoje judikatury v problematice nákladů exekučního řízení, vývoje judikatury v otázce vykonatelnosti rozhodčích nálezů a s tím spojené povinnosti k náhradě nákladů exekučního řízení.

V rámci vypracování práce jsem se pokusil odpovědět na tyto otázky:

1. „Zda přijatý institut soudního exekutora napomohl k rychlejší a efektivnější vymahatelnosti práva?“
2. „Zda současná legislativa řeší problémové aspekty nákladů exekuce a rozhodování o těchto nákladech?“
3. „Vyřešila soudní judikatura dostatečně problém vykonatelnosti rozhodčích nálezů, jejichž pravomoc k vydání byla založena na základě smlouvy, a to určením ad hoc rozhodce nebo odkazem na rozhodčí řád právnické osoby soukromého práva a následného rozhodování o povinnosti hradit náklady exekuce?“

Také se pokusím vnést vlastní názor na danou problematiku, který se pokusím podpořit analýzou statistických dat a analýzou soudní judikatury.

Hypotézami této práce jsou pak tyto tvrzení:

1. Institut soudního exekutora napomohl ke snazší vymahatelnosti práva, nikoli však nedosáhl slibované efektivity a s postupem času efektivita exekucí prováděnými soudními exekutory rapidně klesala.
2. Současná legislativa dostatečně neřeší problematiku nákladů exekuce, avšak judikaturou došlo k velmi podrobnému výkladu, který podrobně zpřesnil danou problematiku.
3. Soudní judikatura dostatečně vyřešila problém vykonatelnosti rozhodčích nálezů, jejichž pravomoc k vydání byla založena na základě smlouvy, a to určením ad hoc rozhodce nebo odkazem na rozhodčí řád právnické osoby soukromého práva a následného rozhodování o povinnosti hradit náklady exekuce.

K dosažení cílů diplomové práce za účelem ověření nebo vyvracení výše uvedených hypotéz jsem v diplomové práci použil metody analýzy a syntézy a metody indukce a dedukce. Dále byla v práci použita metoda komparace při zkoumání legislativy a soudní judikatury.

Diplomová práce je rozdělena na čtyři kapitoly. Některé kapitoly jsou členěny na podkapitoly až do 3. úrovně. Za kapitolami nalezneme závěr, který obsahuje shrnutí výsledků a odpovědi na položené otázky a potvrzení hypotéz. V samém závěru práce je uveden seznam použitých zdrojů, abstrakt a klíčová slova, jak v českém, tak v anglickém jazyce.

V první kapitole je popsána základní charakteristika exekučního řízení a fungování státní moci ve vynucování povinnosti přiznané exekučním titulem, která není dobrovolně splněna.

V druhé kapitole je nastíněn problémový vývoj vymahatelnosti práva v České republice po roce 1989 v souvislosti přechodem na tržní hospodářství a potřebě systémové změny v provádění výkonu rozhodnutí. V kapitole je uvedena analýza dat funkčnosti a efektivity provádění exekucí dle OSŘ a EŘ, s cílem vyhodnotit, zda zavedení profese soudního exekutora vyřešilo problémy spjaté s vymahatelností práva, která je obecně velice kritizována.

Ve třetí kapitole je proveden důkladný popis jednotlivých druhů exekuce (výkonu rozhodnutí a exekuce dle EŘ) a jejich nákladů. Zabývám se zde otázkou odměny soudního exekutora v souvislosti s vymožením plněním. Je zde popsán příkaz k úhradě nákladů exekuce a rozebrány jeho jednotlivé položky a dále nákladů exekuce v souvislosti s procesním zaviněním z hlediska zastavení pro bezvyslednost. Tuto kapitolu považuji za stěžejní kapitolu diplomové práce.

Ve čtvrté kapitole se zabývám tématem exekucí rozhodčích nálezů s pohledu vývoje judikatury a s tím související rozhodování o nákladech exekučního řízení. Jedná se o problematiku, kvůli které jsou dle mého názoru soudní exekutoři vnímáni ve společnosti tak

negativně. Rychlost vydávání rozhodčích nálezů jako exekučních titulů a jejich následná realizace prostřednictvím soudních exekutorů a povinnost hradit i s tím spojené náklady exekuce, které v mnoha případech překračovaly žalované částky o tisíce procent, je tak obrovské zdiskreditování stavu exekutorů, které v laické části veřejnosti budou zakořeněny na velmi dlouhou dobu.

Vzhledem k tomu, že téma mé diplomové práce bylo řešené četnou judikaturou soudů, čerpal jsem informace především z rozhodovací činnosti soudů. V judikatuře v rámci rozhodování o nákladech exekučního řízení byla zprvu řešena odměna exekutora a výklad ustanovení § 3 ET, které zpočátku činilo aplikační potíže, posléze bylo řešeno procesní zavinění v rámci zastavení exekuce pro bezvýslednost a dále problematika vykonatelnosti rozhodčích nálezů a s ním spojené rozhodování o nákladech exekuce.

Diplomová práce vychází z právního stavu k 1. 9. 2014.

1 Obecně o exekucích

Exekuční právo je část civilního práva procesního, tvořená souhrnem právních norem a právních zásad, které upravují exekuční řízení. Stejně jako civilní právo procesní má i exekuční řízení veřejnoprávní povahu. Exekuční řízení je pak druhem civilního procesu, ve kterém dochází k exekuci. Exekucí pak rozumíme faktickou nucenou realizaci povinnosti k plnění, která byla povinnému uložena exekučním titulem a kterou povinný nesplnil dobrovolně, a to prostřednictvím donucovací státní moci.

1.1 Nalézací a exekuční řízení

Exekuční řízení je vedle nalézacího řízení jedním ze dvou základních druhů civilního procesu. V nalézacím řízení soud právo nalézá v konkrétním případě. Výsledkem této jeho činnosti je autoritativní a závazné rozhodnutí, které konstituuje nebo deklaruje práva a povinnosti mezi účastníky nalézacího řízení. Dalo by se konstatovat, že rozhodnutí je konkrétní rozsudečnou normou, v souladu s níž jsou účastníci povinni se chovat. Je-li tedy soudem žalovanému uložena povinnost žalobci něco dát, konat, strpět nebo se něčeho zdržet,¹ je žalovaný povinen podle rozsudku plnit a žalobce má právo od něj takové plnění požadovat.

Naproti tomu musíme konstatovat, že samotná realizace povinnosti k plnění součástí nalézacího řízení není, úlohou nalézacího řízení je stanovit, co je právem (nárokem). Slovy českého procesualisty prof. Václava Hory „určení nároku sporného děje se procesem ve vlastním slova smyslu, kdežto uskutečnění nároku již určeného děje se soudní exekucí.“²

Pokud stát hodlá vyloučit svépomoc jako prostředek ochrany subjektivních práv, musí logicky po nalézacím řízení mít oprávněný možnost faktické nucené realizace jeho práva v případě, pokud povinný neplní dobrovolně. Přesně k tomuto účelu slouží řízení exekuční, pokud tedy žalovaný nesplní dobrovolně to, co mu rozhodnutí ukládá, může na něm žalobce vydobýt plnění v exekuci.

Výše uvedené však neznamená, že exekuční řízení vždy nutně následuje po nalézacím řízení. Za prvé ne všechna rozhodnutí vydaná v nalézacím řízení je možno realizovat exekucí. Exekučním titulem mohou být pouze rozhodnutí, která ukládají povinnost k plnění a ne též rozhodnutí ve věcech osobního stavu, rozsudky určovací nebo rozsudky, kterým byla zamítnuta žaloba. Pokud bychom měli být úplně důslední, pak ani všechna rozhodnutí ukládající povinnost k plnění nemusí být realizována v exekuci, neboť zde zákon může stanovit jiný způsob realizace takových rozhodnutí. V tomto případě mám na mysli, kromě asi nejčastějšího způsobu, kdy

¹ Např. zaplatit určitou částku, vyklidit nemovitost, zdržet se konkrétního rušivého jednání.

² HORA, Václav. *Exekuční právo*. Praha: V.Linhart, 1938, 230 s.

žalovaný splnil dobrovolně nebo nesplnil dobrovolně, ale nebyl podán návrh na exekuci, případ rozsudků ukládajících prohlášení vůle dle § 161 odst. 3 OSŘ. V takových případech tedy exekuční řízení po nalézacím řízení nenásleduje.

Může také nastat situace, kdy nalézací řízení a exekuční řízení probíhají současně. Mám tím na mysli, zejména předběžně vykonatelné rozsudky,³ u kterých se vykonatelnost řídí jejich doručením a nikoliv až od právní moci. Čili titulem zde může být nepravomocný, avšak vykonatelný rozsudek, proti kterému bylo podáno odvolání. Rovněž exekuční řízení může být vedeno současně s řízením o mimořádném opravném prostředku.⁴

Exekuční řízení neslouží pouze k realizaci rozhodnutí civilních soudů ukládajících povinnost k plnění. Exekučním titulem mohou být taktéž rozhodnutí správních orgánů, rozhodčí nálezy či notářské a exekutorské zápisy⁵ se svolením k vykonatelnosti. Zde tedy nebude nalézací řízení předcházet řízení exekučnímu vůbec.

Dá se tedy konstatovat, že exekuční řízení je samostatným druhem civilního procesu, kterému zpravidla předchází řízení nalézací, avšak nemusí tomu tak být vždy.

1.2 Funkce exekučního řízení

Základní funkcí exekučního řízení je nucená realizace plnění, které bylo stanoveno exekučním titulem a toto plnění nebylo povinným dobrovolně poskytnuto. V případě, kdy dojde k úspěšné realizaci plnění v rámci exekučního řízení a pohledávka bude zcela uspokojena, dojde rovněž k zániku pohledávky splněním z pohledu hmotného práva. Takovým způsobem je v exekučním řízení poskytována ochrana subjektivním hmotným právům. Tato subjektivní hmotná práva budou především soukromoprávní povahy, což je dáno tím, že exekuční právo je součástí civilního práva procesního a civilní právo procesní směřuje k ochraně subjektivních práv soukromých. Pokud tedy je soukromé právo založeno na principu autonomie vůle subjektů, pak se tento princip odráží v dispoziční zásadě, kterou je ovládáno řízení exekuční. Nicméně zde je třeba podotknout, že exekuční právo přesahuje ochranu soukromých subjektivních práv, neboť poskytuje ochranu právům, kdy povinnost odpovídající těmto právům má veřejnoprávní povahu.

Exekuční řízení se však nikdy neopírá přímo o subjektivní hmotné právo, ale o exekuční titul. Soud či soudní exekutor je exekučním titulem v exekučním řízení vázán a zásadně není oprávněn přezkoumávat jeho správnost. Nepřísluší mu se zabývat otázkou, zda např. rozhodnutí vydané v nalézacím řízení skutečně odpovídá hmotněprávnímu stavu, případně zdali zde nejsou

³ Např. rozsudky zavazující k plnění výživného.

⁴ Např. dovolání.

⁵ Dle současné legislativy již soudní exekutor nevydává exekutorské zápisy se svolením vykonatelnosti, zrušeno bylo prostřednictvím zák. č. 396/2012 Sb.

nějaké vady, které se vyskytly v nalézacím řízení a které by mohly mít vliv na jeho správnost. Čili je zde třeba odlišit to, že exekuční řízení není řízením přezkumným či opravným ve vztahu k řízení, ze kterého exekuční titul vzešel. Je to pouze faktická realizace povinnosti k plnění, daná exekučním titulem.

Zde je na místě se pozastavit nad tím, jaký právní vztah vzniká mezi účastníky exekučního řízení, pakliže by exekuční titul nebyl věcně správný a exekuce by byla provedena.⁶ V takovém případě by pak povinnému náleželo právo na vydání bezdůvodného obohacení, ale to až v momentě, kdy by došlo ke zrušení exekučního titulu, protože do té doby by exekuční titul stále platil.

1.3 Státní donucovací moc

K nucené realizaci povinnosti k plnění, která je stanovena exekučním titulem, dochází prostřednictvím státní donucovací moci. V exekuci dochází k razantním zásahům do majetkové sféry povinného, a to proti jeho vůli. Postižení majetku povinného nemá za cíl poškození nebo snad šikanu povinného, nesmí být ani nástrojem zisku třetích osob, ale má sloužit výlučně k uspokojení exekučním titulem stanovené pohledávky oprávněného s jejím příslušenstvím. Majetková sféra povinného proto nesmí být postižena ve větším rozsahu, než je nezbytně nutné k dosažení tohoto cíle. Nelze připustit ani stav, kdy by faktická realizace práva na plnění byla ponechána svépomocnému postupu oprávněných, protože pak by hrozilo, že se prosadí silnější, a nikoli ten, kdo je skutečně v právu. Z těchto důvodů lze považovat za nezbytné, aby postižení majetkové sféry bylo uskutečňováno prostřednictvím státní moci, která jako jediná je způsobilá nejen zajistit uspokojení pohledávky oprávněného, ale též poskytnout ochranu povinnému. V procesualistice se proto klade požadavek státního monopolu vynucování práva, popř. se hovoří o výsostné státní donucovací moci, státním exekučním monopolu apod.

Současný trend vývoje společnosti však vede k tomu, že stát postupně rezignuje na výkon některých funkcí, které by z povahy věci měly náležet jenom jemu a přenáší je na soukromé subjekty. Privatizaci neunikla ani oblast exekučního práva, v níž se k provádění exekuce povolávají soukromé subjekty, které tak činí podnikatelsky a za účelem dosažení vlastního zisku. Takto privatizovaná exekuce v závislosti na právní úpravě konkrétního státu může probíhat buď vedle exekuce prováděné soudem, nebo dokonce namísto ní. V České republice došlo k porušení státního monopolu vynucování práva přijetím EŘ, který upravil exekuci nařizovanou soudem a prováděnou za úplaty soudními exekutory. Exekuce nařizovaná a prováděná soudem tím však

---

⁶ Např. situace kdy exekuční titul ukládá povinnost tomu, kdo ji ve skutečnosti dle hmotného práva nemá nebo situace kdy exekuční titul přiznává pohledávku, která zcela nebo zčásti zanikla.

odstraněna nebyla. Pod označením výkon rozhodnutí jí i nadále upravuje § 251 a násl. OSŘ. Pro exekuci prováděnou soudními exekutory však platí, že státní monopol vynucování práva je udržován již pouze ryze formálně prostřednictvím fikce, dle které se úkony soudního exekutora považují za úkony soudu.⁷

Praktické zkušenosti s exekucemi prováděnými soudními exekutory ukazují, že požadavek monopolu státní moci není v teorii kladen bezdůvodně. Naopak zcela zjevný majetkový zájem soudního exekutora, coby podnikatele usilujícího o dosažení zisku, na výsledku exekuce může vést ke snížení zákonem stanoveného standardu ochrany povinného a třetích osob.

Ústavní soud v rozhodnutí ze dne 3. 3. 2009, Pl. ÚS 51/05 vyslovil obiter dictum názor, že platná právní úprava, obsažená v ust. § 47 odst. 3 EŘ, nepřipouštějící ve jménu zvýšení efektivity opravný prostředek proti exekučnímu příkazu, přináší některá potenciální rizika, pokud jde o eventuální přehmaty ze strany soudního exekutora vůči povinnému. Skutečnost, že soudní exekutor je osobou markantně ekonomicky zainteresovanou na úspěšnosti výkonu rozhodnutí, má na jedné straně zajišťovat efektivitu exekuce, zároveň však stejná skutečnost může vést k pochybnostem, zda konkrétní soudní exekutor bude za všech okolností postupovat vůči osobě dlužníka spravedlivě, a to včetně plného uplatnění zásady proporcionality zásahů státní moci do práv občanů. Uvedená pochybnost je přitom podložena reálnou zkušeností z praxe orgánů veřejné moci, včetně obecných soudů a Ústavního soudu i z praxe Veřejného ochránce práv a nevládních organizací.

Skutkové okolnosti zjištěné v řízení o ústavní stížnosti, se kterou byl spojen návrh na zrušení shora uvedeného ustanovení exekučního řádu, poukazují na to, že současný právní a faktický stav provádění exekucí v České republice nevytváří dostatečné garance ochrany základních práv fyzických a právnických osob před necitlivým postupem soudního exekutora.

---

⁷ § 28 EŘ.

2 Vývoj vymahatelnosti práva v ČR po roce 1989

V roce 1989 po pádu komunismu dochází ke změnám ve společnosti, k nástupu tržního hospodářství a s tím spojené svobody podnikání a právo vlastnit majetek. Zde je třeba poznamenat, že tehdejší legislativa na tyto změny nebyla absolutně připravena a oblast výkonu rozhodnutí, nebo obecně vymahatelnosti práva patřila v této době k nejproblematictější. I přes novely OSŘ č. 519/1991 Sb. a č. 30/2000 Sb.⁸ se nepodařil odstranit nejpalčivější problém, a to vyřizování nápadu jednotlivých exekučních kauz v přiměřených lhůtách.

Účinností této „velké novely OSŘ“ novely dochází ke změnám snad až na srážky ze mzdy u všech druhů exekucí. Zavádí se nové instituty jako je prohlášení o majetku, provedení exekuce prodejem podniku, nebo postižením práv společníků obchodních společností a družstev, ačkoliv vlastního provádění výkonu se tato novela zásadněji nedotkla.⁹

2.1 Přijetí zákona o soudních exekutorech

Neuspokojivý stav při vymáhání práva a zejména při soudním nuceném výkonu rozhodnutí, která nebyla splněna dobrovolně, vedl skupinu poslanců¹⁰ k opětovnému předložení návrhu zákona o soudních exekutorech, jehož předchozí návrh po vrácení Senátem s pozměňovacími návrhy nebyl schválen Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR. Zákon č. 120/2001 Sb. byl schválen 28. února 2001.¹¹

Hlavní argument skupiny poslanců, kteří zákon předkládali, byl ten, že výkon rozhodnutí podle části šesté OSŘ je ze strany soudů vysoce neefektivní. V důvodové zprávě se můžeme dočíst že „současný neutěšený stav při vymáhání práva v naší zemi může vést nejen ve ztrátu důvěry v soudy, ale i v základy právního státu vůbec a ve svém důsledku vede k hledání praktických možností, jak vymoci oprávněnou pohledávku jinou než zákonnou cestou.“¹² Dalším argumentem pro přijetí zákona o soudních exekutorech a exekuční činnosti, bylo tvrzení, že jeho přijetím dojde ke snížení počtu sporů řešených soudy: „Jako nepřímý důsledek efektivnosti exekučního řízení je zaznamenáno i snížení nápadu zejména u sporné občanskoprávní agendy, neboť účinná a rychlá exekuce vede strany sporu k úsilí dosáhnout mimosoudního narovnání

⁸ Zejména tato novela měnila způsoby exekucí a přinesla nové.

⁹ Z toho důvodu dodnes přetrvávali v OSŘ ustanovení, která zcela neodpovídali aktuální ekonomické realitě. Jako příklad lze uvést částku peněžní hotovosti, kterou nelze postihnout exekucí při zabavování movitých věcí za účelem jejich prodeje v dražbě. 1.000,- Kč, jako částka odpovídající zajištění živobytí povinného dnes již neodpovídá hodnotě peněz. Přesto byla výše v zákoně již více jak 45 let stále stejná, byla změněna až účinností novely osř účinné od 20. 7. 2009

¹⁰ P. Němce, P. Svobodu, C. Svobodu, Z. Koudelku, E. Dundáčkovou a další

¹¹ HLAVSA, P. Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb. s poznámkami a prováděcími předpisy. 3. vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2008. str. 9.

¹² Sněmovní tisk 725. Návrh zákona o soudních exekutorech. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=3&ct=725&ct1=0>>.

sporu zejména proto, aby se vyhnuly nákladům jak nalézacího, tak exekučního řízení.“¹³ Dále je uvedeno, že „ve státech, kde byl institut soudních exekutorů již zaveden, je statisticky evidována vyšší efektivnost vymáhání pohledávek. V průměru se v odborných pramenech uvádí zvýšení efektivnosti o 70%.“¹⁴

Zkusme si tedy na základě dat, které jsem získal pro účely diplomové práce, analyzovat, zda zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti přinesl ono zvýšení efektivnosti, jak bylo v důvodové zprávě poslanci deklarováno a vlastně po celou dobu účinnosti zákona 120/2001 Sb. tak činí i zástupci EK ČR.

Tabulka exekucí 2001-2008

rok	nařízeno	ukončeno vymožením		ukončeno zastavením		exekuce neskončené	
	počet	počet	procentuálně	počet	procentuálně	počet	procentuálně
2001 ¹⁵	4302	1902	44,21%	890	20,69%	1510	35,10%
2002	57954	27329	47,16%	10650	18,38%	19975	34,47%
2003	132469	59818	45,16%	21045	15,89%	51606	38,96%
2004	177060	76247	43,06%	21607	12,20%	79206	44,73%
2005	270480	113872	42,10%	24154	8,93%	132454	48,97%
2006	309457	112581	36,38%	21352	6,90%	175524	56,72%
2007	427800	115165	26,92%	14673	3,43%	297962	69,65%
2008	554128	75528	13,63%	6095	1,10%	472505	85,27%

Z těchto poznatků lze vyvodit následující závěry:

- V letech 2001-2008 činí úspěšnost exekucí prováděných soudními exekutory 30%
- Čím víc roste počet nově nařizovaných exekucí, tak úspěšnost se snižuje
- Soudní exekutoři pravděpodobně dostatečně neřešili agendu zastavování exekucí

„V letech 2001–2008 vedla Exekutorská komora statistiky podle jiných parametrů. Ke změně došlo na popud MS v roce 2009. Vymahatelnost coby samostatný údaj jsme sledovali v prvních osmi letech existence soudních exekutorů. Data z posledních let sice také vypovídají o vymahatelnosti, ale pouze částečně. Nevycházejí z týchž zdrojových informací. Zejména v posledních třech letech, resp. v letech 2009–2011 jsou citované údaje o vymahatelnosti použitelné jen v omezené míře. O tom, kolik exekucí bylo vymoženo z celkového počtu nařízených exekucí

¹³ Sněmovní tisk 725. Návrh zákona o soudních exekutorech. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=3&ct=725&ct1=0>>.

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ 1. 5. 2001 vstoupila v účinnost část exekučního řádu (měnil se jím starý zákon o soudech a soudcích). První návrh na nařízení exekuce bylo možné podat až 1. 9. 2001 (samotný výkon je možné provádět od tohoto data), přičemž soudy rozhodovaly o nařízení exekuce cca dva měsíce. Statistický údaj za rok 2001 je nutno brát s ohledem na skutečnost, že nevypovídá o celém roku, ale jen o jeho závěru.

v daném roce, vypovídají zčásti nepřesně. Exekuce, která byla vymožená v roce 2011, totiž mohla být nařízena v letech předchozích. V rámci komparace statistik také nutno podotknout, že v letech 2001–2008 fungovalo v ČR méně exekutorských úřadů než dnes. Je tedy otázka, zda lze porovnávat situaci před deseti lety a nyní.“ Toto uvedla tisková mluvčí EK ČR Petra Báčová.¹⁶

Tabulka exekucí 2009-2011 podle jiných parametrů

rok	nařízeno	ukončeno vymožením		ukončeno zastavením		exekuce neskončené	
	počet	počet	procentuálně	počet	procentuálně	počet	procentuálně
2009	760923	134035	17,62%	44198	5,81%	582690	76,57%
2010	701900	146096	20,81%	55940	7,97%	499864	71,22%
2011	936219	191021	20,40%	96963	10,36%	648235	69,24%
2012	820420	212000	25,85%	127000	15,47%	481420	58,68%

Dle mého názoru, pokud srovnáme výše uvedené vyjádření mluvčí EK ČR Petry Báčové o změně s čísly ze statistiky, tak musíme logicky dojít k tomu, že procentuální úspěšnost je ještě nižší, neboť zahrnuje i úspěšné provedené exekuce nařízené v předchozích letech.

Z těchto poznatků lze vyvodit následující závěry:

- V letech 2009-2011 se úspěšnost exekucí ukončených vymožením pohybuje okolo 20%
- Mírně se zlepšuje práce soudních exekutorů v agendě zastavování exekucí, což je způsobeno legislativní změnou, novelou OSŘ zák. č. 286/2009 Sb., která do EŘ přinesla možnost rozhodnutí o zastavení exekuce exekutorem za určitých podmínek

„Obecně lze ale říct, že vymahatelnost pohledávek v rámci exekucí je několikanásobně vyšší než při soudním výkonu rozhodnutí. Bezvýslednost exekucí se pohybuje kolem 70%.¹⁷ V případech soudních výkonů rozhodnutí je bezvýslednost vyšší, neboť věřitel je nucen sám označit postižitelný majetek dlužníka. Soud majetek aktivně nedohledává, sám věřitel musí soudu navrhnout, že může být postižen konkrétní bankovní účet či že mohou být prováděny např. srážky ze mzdy¹⁸. Je evidentní, že tento způsob provádění výkonu rozhodnutí implikuje menší

¹⁶ KRISTEJNOVÁ, V. Exekucí je stále víc... věřitelé vyhrabují staré dluhy. [online]. hypindex.cz, 14. 6. 2013 [cit. 21. 8. 2014]. Dostupné na <<http://www.hypindex.cz/exekuci-je-stale-vicundefined-veritele-vyhrabuji-stare-dluhy/>>.

¹⁷ Hlavním důvodem je především bezmajetnost.

¹⁸ Věřitel disponuje přesnou informací o tom, že je dlužník někde zaměstnán.

naději na vymožení pohledávky – odhadem některých odborníků jde o 3 až 5 procent.“ Toto uvedla tisková mluvčí EK ČR Petra Báčová.¹⁹

K tomu, abychom mohli porovnat efektivitu soudních exekutorů s efektivitou soudů, nám chybí relevantní data, což je velice zvláštní v případě, kdy argument vyšší efektivity je dodnes jedním z hlavních pro existenci soukromých exekutorů.

Ze stránek EK ČR lze vyčíst následující údaje²⁰:

rok	nápad nových věcí	nařízeno výkonů rozhodnutí	neprovedeno koncem minulého období	provedeno v daném roce	výkon rozhodnutí ukončen	neprovedeno a převedeno do příštího roku
2002	350357					466165
2003	345801					482013
2004	340066					443831
2005	324075					416295
2006	307969					388596
2007	302796					352079
2008	312638	244214	352797	214810		328567
2009	300241	258190	328875	117920	83475	315775
2010	292728	258122	316095	114644	104470	275216
2011	298310	268285	275438	90444	99199	271217
2012	184184	193150	4995			
2013	19080	24122	1513			

Z těchto poznatků lze vyvodit následující závěry:

Výše uvedené údaje nejsou vždy kompletní²¹, přesto z nich lze dovodit následující závěry ohledně efektivity výkonu rozhodnutí prováděných soudy:

1. Počet úspěšně provedených věcí je zhruba třetinový oproti novému nápadu, např. v letech 2009 až 2011 bylo celkem nařízeno 784.597 nových výkonů rozhodnutí a úspěšně bylo provedeno celkem 323.008 věcí, což představuje úspěšnost 41%.

2. Podíl zastavených věcí je podstatně vyšší než u soukromých exekutorů: za léta 2009 až 2011 soudy zastavily (či zrušily již nařízený) výkon rozhodnutí ve více než 36% případů, což je 5x více než tak činí soukromí exekutoři.

¹⁹ KRISTEJNOVÁ, V. Exekucí je stále víc... věřitelé vyhrabují staré dluhy. [online]. hypindex.cz, 14. 6. 2013 [cit. 21. 8. 2014]. Dostupné na <<http://www.hypindex.cz/exekuci-je-stale-vic-undefined-veritele-vyhrabuji-stare-dluhy/>>.

²⁰ ČÍŽINSKÝ, P., Závěrečná analýza systémových chyb na poli exekucí. [online]. 2012 [cit. 21. 4. 2014]. Dostupné na <http://www.iure.org/sites/default/files/article/downloads/iure_zaverecna_analyza_systemovych_chyb_na_poli_exekuci_cervenec_2012.pdf>.

²¹ Věřitel (oprávněný) může navrhnout provedení výkonu téhož rozhodnutí vícero způsoby.

3. Počet neprovedených věcí neroste, naopak se meziročně stabilně snižuje. Počet nedodělků soudů se v posledních letech pohyboval kolem 300 tisíc věcí, v letech 2012 a 2013 byl snížen na minimum, zatímco u soukromých exekutorů je v současné době zhruba 3 miliony.

Pokud se pokusíme porovnat efektivitu soudů a soudních exekutorů, musíme mít na paměti, že soudní exekutoři mají více oprávnění než soudy, a to např.:

- Exekutor rozhodne sám, jak exekuci provede, soud je vázán návrhem oprávněného – věřitele
- Exekuční příkaz má za následek tzv. generální inhibitorium - zákaz dlužníkovi nakládat se svým majetkem,²² zatímco soudy mohou uvalit zákaz prodeje pouze na konkrétní majetkové hodnoty²³

Dá se tedy konstatovat, že soudy disponující méně pravomocemi, než mají soukromí exekutoři, pracují lépe, popř. nepracují hůře, než tito soukromí exekutoři. Pokud by zákon svěřil více pravomocí soudům, dalo by se dle výše uvedených údajů očekávat, že soudy budou při provádění výkonu rozhodnutí efektivnější než soudní exekutoři.²⁴

V roce 2013 již dochází již k rapidnímu propadu nápadu věcí v rámci výkonu rozhodnutí, důvod je popsán v podkapitole níže.

2.2 Vztah výkonu rozhodnutí dle OSŘ a exekučního řízení dle EŘ ve světle novely zák. č. 396/2012 Sb.

Novela OSŘ, provedená zák. č. 396/2012 Sb., která vstoupila v účinnost 1. 1. 2013, měla být původně odstraněna tzv. dvojkolejnost²⁵ způsobu vymožení povinnosti, která nebyla dobrovolně splněna. V důsledku pozměňovacího návrhu k ní ale nedošlo, naopak by se dalo říct, že se situace okolo dvojkolejnosti stala interpretačně složitější. Nevhodně zvolenou formulací § 251 odst. 2 písm. b) OSŘ byl de facto taxativní výčet změněn na výčet demonstrativní.

Od 1. 1. 2014 bylo ustanovení §251 OSŘ změněno²⁶, v současné době může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí s výjimkou titulů, které se vykonávají ve správním nebo daňovém řízení. Pokud je takový návrh podán, soud jej odmítne. Nejasnost zavedená výše uvedenou novelou tak byla odstraněna a již nečiní aplikační obtíže.

²² Viz § 44 odst. 7 EŘ ve znění do roku 2009, nyní § 44a EŘ.

²³ Viz § 304, 313, 324, 335b OSŘ.

²⁴ ČÍŽINSKÝ, P., Závěrečná analýza systémových chyb na poli exekucí. [online]. 2012 [cit. 21. 4. 2014]. Dostupné na <http://www.iure.org/sites/default/files/article/downloads/iure_zaverecna_analyza_systemovych_chyb_na_poli_exekuci_cervenec_2012.pdf>.

²⁵ Možnost volit ze dvou legálních způsobů vymožení své pohledávky proti povinnému. V souladu se stávající platnou úpravou těmito možnostmi jsou soudní výkon rozhodnutí podle OSŘ (část šestá OSŘ, §251 a násl.) a dále exekuce dle EŘ (hlava třetí a čtvrtá EŘ, § 28 a násl.).

²⁶ Stalo se tak novelou OSŘ provedenou zák. č. 293/2013 Sb.

3 Náklady exekuce

V této kapitole budou popsány jednotlivé náklady jak výkonu rozhodnutí, tak náklady exekuce dle EŘ i jednotlivé instituty, kterými se o nákladech rozhoduje. Dále zde bude popsán jejich legislativní rámec a vývoj soudní judikatury na poli nákladů výkonu rozhodnutí a exekuce dle EŘ.

3.1 Náklady výkonu rozhodnutí

Speciální ustanovení pro náklady výkonu rozhodnutí obsahuje § 270 a 271 OSŘ. Tato ustanovení však neřeší úplným způsobem problematiku nákladů, proto se taktéž použijí obecná ustanovení o nákladech řízení,²⁷ pokud to nevyklučují zvláštní ustanovení nebo povaha vykonávacího řízení. Aplikace § 147 až 150 OSŘ se dokonce výslovně dovolává § 270 odst. 4 OSŘ. Použit lze však i další ustanovení, a to přiměřeně podle § 254 odst. 1 OSŘ.

I ve výkonu rozhodnutí je tak jako v nalézacím řízení nutno rozlišovat mezi placením a hrazením nákladů řízení.

Vlastní náklady²⁸ si platí každý účastník sám. Náklady provedení výkonu rozhodnutí platí stát, ledaže by rozhodl o povinnosti složit zálohu. Takovou povinnost lze uložit pouze oprávněnému, a nikoliv též povinnému, neboť výkon rozhodnutí je vždy veden ve prospěch oprávněného. Podmínkou je, že u oprávněného nejsou splněny předpoklady pro osvobození od soudního poplatku. Nesložení zálohy je de lege lata důvodem pro zastavení výkonu rozhodnutí.²⁹

Zatímco v nalézacím řízení je rozhodnutí o nákladech řízení součástí rozhodnutí, jímž se řízení končí, je tomu ve vykonávacím řízení spíše naopak. Všeobecnou povinnost k náhradě nákladů výkonu rozhodnutí ukládá soud zásadně již současně při nařízení výkonu rozhodnutí.³⁰

V případě, že soud návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí vyhoví, uloží povinnému, aby oprávněnému nahradil náklady výkonu rozhodnutí, přičemž v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí oprávněnému přizná náhradu do této účelně vynaložených nákladů řízení, aniž by stanovil lhůtu ke splnění povinnosti. Nařízení výkonu rozhodnutí pro peněžité plnění se ze zákona vztahuje též na vymožení nákladů výkonu rozhodnutí, což platí nejen pro náklady již přímo přiznané v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, ale i pro další náklady, které oprávněnému v průběhu výkonu rozhodnutí vzniknou. I když výrok o povinnosti povinného nahradit oprávněnému náklady výkonu rozhodnutí neobsahuje lhůtu k plnění, platí podle § 261a

---

²⁷ § 137 a násl. OSŘ.

²⁸ Např. soudní poplatek, náklady zastoupení.

²⁹ § 270 odst. 3 OSŘ.

³⁰ TRIPES, A. Exekuce v soudní praxi. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, str. 606.

odst. 2 OSŘ, že povinnost uloženou tímto rozhodnutím je třeba splnit do tří dnů od právní moci rozhodnutí a po uplynutí této lhůty se tak výrok o náhradě nákladů řízení stává vykonatelným.

Pokud je výkon rozhodnutí nařízen pro vymožení nepeněžitého plnění, je usnesení soudu o náhradě nákladů výkonů rozhodnutí exekučním titulem pro výkon rozhodnutí a zaplacení přiznaných nákladů je možno se domáhat v samostatném řízení o výkon rozhodnutí. Pokud oprávněný již v návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí k vymožení nepeněžitého plnění navrhne, aby pro vydobytí nákladů nalézacího řízení, jakož i nákladu výkonu rozhodnutí, byl nařízen výkon rozhodnutí některým ze způsobů sloužících k vydobytí peněžitého plnění,³¹ soud nařídí výkon rozhodnutí také k vydobytí těchto nákladů způsobem navrženým oprávněným nebo v souladu s § 264 odst. 1 OSŘ jiným způsobem, pokud oprávněným navržený způsob je zřejmě nevhodný.

V případě, že by soud návrh na nařízení výkonu rozhodnutí zamítl, uloží oprávněnému povinnost nahradit povinnému náklady řízení a stanoví mu k tomu lhůtu.³² Podle § 142 OSŘ bude rozhodovat i v případě, že návrhu částečně vyhoví a částečně jej zamítne. Pak by soud podle úspěchu ve věci přiznal právo na náhradu nákladů řízení jedné straně vůči druhé, případně by rozhodl, že žádný z účastníků nemá nárok na náhradu nákladů řízení.

Odmítne-li soud návrh na nařízení výkonu rozhodnutí, uloží oprávněnému povinnost nahradit náklady řízení povinnému, pakliže by povinnému nějaké vznikly.

Pokud ještě nebyl výkon rozhodnutí nařízen, je možno výkon rozhodnutí zastavit. V takovém případě zásadně platí, že žádný z účastníků řízení nemá nárok na náhradu nákladů řízení podle jeho výsledku. Pokud však některá strana z procesního hlediska zastavení řízení zavinila, je povinna tyto náklady nahradit protistraně. Bylo-li řízení zastaveno pro zpětvzetí exekučního návrhu oprávněným, záleží na důvodu, pro nějž tak oprávněný učinil. Vzal-li důvodně podaný návrh zpět pro chování povinného, uloží soud povinnost k náhradě nákladů řízení povinnému.

Vyhoví-li soud návrhu oprávněného, uloží v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí povinnému, aby oprávněnému nahradil náklady výkonu rozhodnutí.³³ Oprávněný má nárok na náhradu všech účelně vynaložených nákladů výkonu rozhodnutí.³⁴ Toto je založeno na tezi, že povinný je ten, kdo nařízení výkonu rozhodnutí zavinil, tím že nesplnil povinnost danou titulem dobrovolně a z tohoto důvodu by měl hradit náklady, které jsou spojeny s vymáháním této povinnosti.

V případě, že státu vzniknou při provádění výkonu rozhodnutí náklady, stát má podle § 148 OSŘ ve spojení s § 270 odst. 4 OSŘ vůči účastníkům právo na náhradu nákladů řízení podle jeho

---

³¹ Srov. § 339 odst. 2 OSŘ.

³² § 142 ve spojení s § 254 odst. 1 OSŘ

³³ § 270 odst. 1 OSŘ.

³⁴ § 270 odst. 2 OSŘ.

výsledku, což při provádění výkonu rozhodnutí znamená, že stát má právo na náhradu vynaložených nákladů vůči povinnému. Náhradu nákladů, které státu vznikly v souvislosti s provedeným výkonem, soud státu přizná v průběhu výkonu rozhodnutí samostatným usnesením a rovněž na tyto náklady se podle § 270 odst. 1 OSŘ vztahuje nařízený výkon rozhodnutí vedený k vymožení peněžitého plnění. Jedná-li se o výkon rozhodnutí vedený k vymožení nepeněžitého plnění, je toto usnesení titulem pro výkon rozhodnutí. Přiznat státu právo na náhradu nákladů výkonu rozhodnutí samostatným usnesením není nutné v případech, kdy soud provádí rozvrh výtěžku získaného zpeněžením majetku povinného při výkonu rozhodnutí, neboť v případě prodeje movitých věcí nejprve z výtěžku dražby odečte srážku nákladů prodeje, v případě prodeje nemovitých věcí se z rozdělované podstaty nejprve uspokojí pohledávky nákladů vzniklých státu v tomto řízení a v případě prodeje závodu se z rozdělované podstaty nejprve uspokojí pohledávky nákladů vzniklých státu v souvislosti s prováděním dražby, nové dražby nebo další dražby.

3.2 Náklady výkonu rozhodnutí při zastavení řízení

Pro rozhodování soudu o nákladech zastavovacího řízení má občanský soudní řád zvláštní ustanovení v § 271 OSŘ. Podle tohoto ustanovení dojde-li k zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí, rozhodne soud o náhradě nákladů, které účastníkům prováděním výkonu rozhodnutí vznikly, podle toho z jakého důvodu k zastavení výkonu rozhodnutí došlo. Může také zrušit dosud vydaná rozhodnutí o nákladech výkonu rozhodnutí, popřípadě může oprávněnému uložit, aby vrátil, co mu povinný na náklady výkonu rozhodnutí již zaplatil.

K zastavení výkonu rozhodnutí může dojít z nejrůznějších důvodů. Proto v této fázi vykonávacího řízení se již nemůže bezvýjimečně uplatnit princip, který platí pro fázi nařízení výkonu rozhodnutí. Tam je to povinný, pro jehož neplnění uložených povinností vlastně k výkonu rozhodnutí dochází, a proto ho stíhá i povinnost, aby nahradil náklady řízení, které vznikly oprávněnému s tímto nuceným vymáháním povinnosti povinného.

Právě proto, že k zastavení výkonu rozhodnutí může dojít z nejrůznějších důvodů, stanovil zákon pro rozhodování soudu o nákladech vzniklých v řízení o zastavení výkonu rozhodnutí jiné pravidlo, a to že soud o nich rozhodne podle toho, z jakého důvodu k zastavení došlo. Jde nejen o náklady, které vznikly bezprostředně v souvislosti s touto fází řízení, kde šlo již jen o zastavení výkonu rozhodnutí, ale jde o všechny náklady, které v dosavadním průběhu vznikly. Jde o ustanovení velice pružné, které umožňuje vzít zřetel na různorodost důvodů, které způsobily zastavení výkonu rozhodnutí.

Rozhodnutí o tom, z jakého důvodu k zastavení došlo, znamená zhodnotit a posoudit procesní zavinění účastníků při vedení výkonu. Oprávněnému lze přičítat procesní zavinění na zastavení výkonu rozhodnutí zpravidla tehdy, pokud nevyňaložil potřebnou míru pečlivosti před podáním návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí, když nedůvodně přistoupil k vymáhání splnění povinnosti návrhem na nařízení výkonu rozhodnutí, například tehdy, jestliže jeho pohledávka zanikla některým ze zákonných způsobů, ačkoliv to při vynaložení obvyklé míry pečlivosti vědět mohl, nebo pokud zahájil výkon rozhodnutí vůči osobě, která není ve výkonu rozhodnutí pasivně legitimována, apod. O zavinění oprávněného ale nejde tehdy, pokud dojde k zastavení výkonu rozhodnutí podle § 268 odst. 1 písm. e) OSŘ, a to ani v případě, že oprávněný mohl při zahájení výkonu rozhodnutí s ohledem na jemu známé majetkové poměry povinného zastavení výkonu rozhodnutí předpokládat.³⁵ Oprávněnému lze přičítat procesní zavinění na zastavení výkonu rozhodnutí, například dojde-li k zastavení z důvodu nesložení zálohy na provedení nákladů výkonu rozhodnutí nebo odmítne-li oprávněný přítomnost při úkonu soudu, kterým se provádí výkon rozhodnutí odebráním věci.

Pokud oprávněný procesně nezavinil zastavení výkonu rozhodnutí, soud mu přizná nejen náhradu nákladů řízení o zastavení výkonu rozhodnutí, ale i náhradu nákladů vzniklých při provádění výkonu rozhodnutí, pokud o nich dosud nebylo rozhodnuto.

Jestliže oprávněný zavinil zastavení výkonu rozhodnutí, má povinný právo vůči oprávněnému na náhradu účelně vynaložených v průběhu výkonu rozhodnutí i v souvislosti s rozhodováním o zastavení výkonu rozhodnutí. V takovém případě soud může zrušit i dosud vydaná rozhodnutí o nákladech výkonu, popřípadě uložit oprávněnému aby vrátil, co mu povinný na náklady výkonu rozhodnutí již zaplatil. Přizná-li soud povinnému náhradu nákladů řízení nebo uloží-li oprávněnému, aby povinnému vrátil již zaplacené náklady, je třeba v usnesení určit lhůtu k plnění, neboť toto rozhodnutí je exekučním titulem.

O nákladech řízení v souvislosti se zastavením výkonu rozhodnutí se rozhoduje usnesením, proti kterému je přípustný opravný prostředek. Soud o nich rozhodne zároveň s rozhodnutím o zastavení výkonu rozhodnutí. Není vyloučeno, aby soud rozhodl o nákladech řízení po právní moci usnesení o zastavení výkonu.

O nákladech může rozhodovat vyšší soudní úředník i ve věcech, kde jinak rozhoduje soudce, protože tu nejde o rozhodování ve věci samé.

---

³⁵ SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. s. 958.

3.3 Náklady exekučního řízení dle EŘ

Náklady exekučního řízení jsou uvedené v hlavě VI a v hlavě VII EŘ, kde je upravena odměna soudního exekutora. Exekuční řád nemá o nákladech exekuce příliš širokou úpravu. Od účinnosti zákona byly ustanovení o nákladech exekučního řízení několikrát novelizovány a staly se předmětem četné judikatury.

V počáteční době účinnosti EŘ a ET zde byla značná nejednotnost soudní praxe při rozhodování o nákladech exekuce. Byl zde názorový střet, zda jsou ustanovení EŘ úpravou zvláštní, čili na OSŘ nezávislou, kde se OSŘ neuplatní, nebo zda se uplatní ustanovení o nákladech § 270 a § 271 OSŘ.

Této problematice věnoval Nejvyšší soud ve svém stanovisku přijatém dne 15. 2. 2006, sp. zn. Cpjn 200/2005 pozornost, a jeho závěry přispěly k sjednocení soudní i exekutorské praxe. V bodě XV. A XVI. výše zmíněného stanoviska konstatoval, že ustanovení § 87 až § 89 EŘ nelze vyložit bez vědomí souvislostí s úpravou nákladů řízení o výkonu rozhodnutí, zakotvenou v ustanoveních § 270 a § 271 OSŘ. Prve vyjmenovaná ustanovení postihují zcela zjevně jen zvláštnosti vlastní exekučnímu řízení s tím, že jinak se uplatní důsledky obecné subsidiarity OSŘ.³⁶

Ustanovení § 87 EŘ určuje základní zásady, na kterých je založena náhrada nákladů vzniklých v exekučním řízení. Jinak než v řízení o výkonu rozhodnutí se v exekuci rozhoduje o nákladech exekuce. Jednak je třeba rozhodnout o nákladech účastníků, kde je shodně jako ve výkonu rozhodnutí zásadně uložena povinnému povinnost k náhradě nákladů oprávněného a dále je třeba rozhodnout o nákladech soudního exekutora, kterému je povinen náklady uhradit povinný. Náklady se vymáhají v průběhu exekuce, ve které vznikly. Takový postup se užije vždy, když prostřednictvím exekuce dojde k úspěšnému uspokojení vymáhané pohledávky. V případě kdy není pohledávka vymožena, je situace výkladově složitější a § 89 EŘ je předmětem bohaté judikatury soudů všech stupňů včetně Ústavního soudu.

V § 87 odst. 1 EŘ je definován pojem nákladů exekuce. Náklady exekuce tvoří odměna exekutora, náhrada paušálně určených či účelně vynaložených hotových výdajů, náhrada za ztrátu času při exekuci, náhrada za doručení písemností, odměna a náhrada nákladů správce podniku a je-li exekutor nebo správce podniku plátcem daně z přidané hodnoty, je nákladem exekuce rovněž příslušná daň z přidané hodnoty podle zvláštního právního předpisu.

Za výkon exekuční činnosti náleží soudnímu exekutorovi odměna, která je úplatou za činnost vykonávanou osobně soudním exekutorem nebo jeho zaměstnanci § 1 odst. 3 ET.

---

³⁶ § 52 odst. 1 OSŘ.

3.4 Odměna soudního exekutora v § 3 EŘ

Nastavení ekonomických parametrů činnosti soudních exekutorů bylo dle zákonodárců základní zárukou nezávislého a odpovědného výkonu zákonem svěřených pravomocí. Toto bylo promítnuto v ustanovení § 3 odst. 1 EŘ. Jednou z největších slabin exekučního řádu, která činila v praxi nebyvalé obtíže a byla předmětem bohaté a rozporuplné judikatury soudů všech stupňů, je skutečnost, že obsahoval před provedenými novelizacemi pouze kusou úpravu otázek souvisejících s úhradou nákladů exekutora v případě, kdy exekuce neskončí úspěšným vynucením splnění povinnosti na povinném. Výklad ustanovení § 3 odst. 1 EŘ se proto stal klíčovým pro aplikaci § 89 EŘ i pro případy rozhodování o nákladech exekuce, na které exekuční řád výslovně nepamatuje a u nichž se aplikace principů plynoucích z OSŘ jeví problematickou.³⁷

Na základě jazykového rozboru ustanovení § 3 odst. 1 EŘ dojdeme k závěru, že jde o ustanovení kogentní. V takovém případě by to znamenalo, že exekutorovi přísluší odměna za každou prováděnou činnost³⁸ dle ET a tudíž mu nárok musí být vždy zajištěn.

Tento názor byl v judikatuře soudů velmi sporným až do doby rozhodnutí pléna Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2006, sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06. Do té doby byly názory na tuto problematiku rozdílné.

Např. v rozhodnutí ze dne 8. 8. 2005, sp. zn. II. ÚS 372/04 se Ústavní soud zastal exekutorů, kdy konstatoval, že dle ustanovení § 89 EŘ soud může uložit oprávněnému, aby nahradil náklady exekuce, dojde-li k zastavení exekuce. Vzhledem k premise, že náklady exekutora musí být nahrazeny, tedy musí mu být zajištěna úplata, jak zaručuje § 3 EŘ, není možné náhradu nákladů exekutora odmítnout s odkazem na subsidiární užití OSŘ pro nedostatek procesního zavinění. Pro tento případ exekuční řád zjevně stanoví jinak a subsidiární použití OSŘ, na něž odkazuje § 52 EŘ, je vyloučeno. Náklady exekuce tedy musí hradit buď povinný a není-li to možné, tedy jestliže soud dospěje k závěru, že jsou důvody pro to, aby neuložil povinnost k náhradě nákladů řízení povinnému, musí být rozhodnuto o uložení povinnosti náhrady nákladů oprávněnému. Oprávněný tak musí při podání návrhu na provedení exekuce toto riziko s ohledem na možnosti povinného zvážit. Každé takové rozhodnutí soudu musí být pochopitelně řádně odůvodněno.³⁹

A Ústavní soud i v dalším rozhodnutí ze dne 23. 2. 2006, sp. zn. I. ÚS 290/05 tento názor podpořil a opět se přiklonil na stranu exekutorů. V rozhodnutí argumentoval takto: Jestliže tedy obecný soud při svém rozhodování zcela pominul kogentní ustanovení § 3 EŘ a nárok na úplatu stěžovateli odepřel, vymyká se jeho rozhodnutí zcela zjevně nosnému principu, na němž je EŘ

³⁷ KASÍKOVÁ, M. a kol. Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, str. 10.

³⁸ Pakliže se nedopustil pochybení.

³⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 8. 8. 2005, sp. zn. II. ÚS 372/04.

vybudován, a ohrožuje i pro futuro nezávislost exekutora. Podle názoru Ústavního soudu obecný soud interpretoval a aplikoval příslušná ustanovení EŘ natolik extrémně, že svým postupem zjevně vybočil z mezí ústavnosti a zasáhl tak do práv stěžovatele - jakožto účastníka řízení, v němž se rozhodovalo o úhradě nákladů exekuce, jež mu vznikly - na spravedlivý proces.

Jestliže tedy soud shora popsaným, ústavně nonkonformním způsobem rozhodl, že tyto náklady, a to včetně hotových nákladů, ponese sám stěžovatel, resp. že na jejich náhradu nemá nárok, zasáhl tím nepochybně též do jeho práva vlastnit majetek, garantovaného čl. 11 LZPS, neboť vlastní majetek exekutora byl tímto způsobem neoprávněně zmenšen.⁴⁰

Tento vadný přístup k dané problematice Ústavní soud přehodnotil ve svém stanovisku ze dne 12. 9. 2006, Pl. ÚS-st. 23/06, kdy Ústavní soud konstatoval, že není porušení čl. 11 a čl. 36 odst. 1 LZPS, jestliže obecný soud při rozhodování o nákladech exekuce v případě, že je exekuce zastavena pro nedostatek majetku na straně povinného a na straně oprávněného nelze shledat procesní zavinění za zastavení exekuce při respektování požadavku náležité opatrnosti a uvážlivosti, přiznává exekutorovi náhradu nákladů řízení vůči povinnému.

Kogentnost § 3 odst. 1 EŘ pak na druhé straně znamená, že exekutor není oprávněn, s výjimkou přesně stanovených zákonných podmínek, poskytovat exekuční činnost bezúplatně nebo jen za úhradu vynaložených nákladů, tedy v rozporu s podmínkami, které v souladu se zmocněním obsaženým v § 92 EŘ stanoví ET. Takové jednání je považováno za kárný delikt exekutora, neboť jím porušuje ustanovení EŘ, pravidla profesní etiky a pravidla soutěže mezi exekutory. Tyto pravidla jsou stanovena etickým kodexem.

Dále je aplikace § 3 EŘ možná i u situací, kdy exekutor vykonává činnost, na kterou ET nepamatuje. Takovým příkladem je možnost exekutora provádět autorizovanou konverzi,⁴¹ kdy ET nemá ustanovení o odměně exekutora za tuto činnost. Účtování odměny ve výši, kterou mohou podle jiných předpisů požadovat ostatní subjekty lze považovat za postup exekutora v souladu se zákonem.⁴²

3.4.1 Odměna v souvislosti s vymožením plnění

Způsob výpočtu výše nákladů upravuje ET.⁴³ V rámci exekuční praxe došlo k výkladovému problému v souvislosti s odměnou soudního exekutora za provedení exekuce ukládající zaplacení peněžité částky.

⁴⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 23. 2. 2006, sp. zn. I. ÚS 290/05.

⁴¹ § 74 odst. 1 písm. b) EŘ.

⁴² KASÍKOVÁ, M. a kol. Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, str. 12.

⁴³ Konkrétně je to ust. § 5 - § 15 ET.

V dotčených právních předpisech chybělo ustálené a jednoznačné pozitivní či negativní vymezení vymoženého plnění a to do doby přijetí poslední novely EŘ zákonem č. 396/2012 Sb. V důsledku toho vznikaly interpretační problémy, jak vymežit obsah tohoto vymoženého plnění. Přesněji byla řešena otázka, jestli lze za vymožené plnění považovat pouze prostředky získané soudním exekutorem za použití exekučních příkazů coby instrumentů, jimiž se exekuce fakticky realizuje, nebo je vymoženým plněním rovněž úhrada provedená povinným, případně jinou osobou plnící za povinného, či případně, zda základ pro výpočet odměny zahrnuje též náklady oprávněného vynaložené v exekučním řízení a náklady exekuce.⁴⁴ Další mezerou komplikující stanovení odměny je skutečnost, že v obou dotčených právních předpisech není řešena otázka vzniku nároku soudního exekutora na odměnu ve vztahu k okamžiku plnění a fázi exekučního řízení.⁴⁵

Výkladový problém byl řešen tak, že ust. § 5 ET bylo novelizováno vyhláškou Ministerstva spravedlnosti č. 233/2004 Sb. Za vymožené plnění se tedy považovalo každé plnění, které bylo učiněno až poté, kdy bylo doručeno rozhodnutí soudu o nařízení exekuce povinnému, ke splnění povinnosti uvedené v usnesení o nařízení exekuce, nejde-li o plnění ke splnění povinnosti k úhradě nákladů exekuce nebo k úhradě nákladů oprávněného.⁴⁶ Avšak tato úprava nebyla účinná dlouho, neboť MS novelizovalo dané znění vyhláškou č. 291/2006 Sb. Bylo tak učiněno z důvodů dvou řízení o návrzích na zrušení dotčeného ustanovení z roku 2004,⁴⁷ které byly vedeny před Ústavním soudem. Nově byla definice vymoženého plnění změněna tak, že vymoženým plněním bylo každé plnění, které bylo učiněno poté, co soud vydal rozhodnutí podle § 44 odst. 2 EŘ, tedy usnesení o nařízení exekuce.⁴⁸

3.4.2 Nález Ústavního soudu ze dne 1. 3. 2007, Pl. ÚS 8/06 a jeho důsledky ve změně chápání vymoženého plnění

Tímto rozhodnutím došlo k významné změně v chápání vymoženého plnění jako základu pro výpočet odměny soudního exekutora. Rozhodnutí derogovalo druhou větu ust. § 5 ET⁴⁹ blíže specifikující rozsah vymoženého plnění a dále zrušilo přechodná ustanovení vyhlášek č. 233/2004 Sb. a č. 291/2009 Sb., dle kterých bylo možné vyhlášku za účelem stanovení odměny exekutora

⁴⁴ KASÍKOVÁ, M. a kol. Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, str. 583.

⁴⁵ VOJTKOVÁ, V. Odměna soudního exekutora za provedení exekuce ukládající zaplacení peněžité částky ve světle judikatury a legislativních změn. Komorní listy. 2013, roč. 5, č. 3, s. 15.

⁴⁶ Ustanovení § 5 ET ve znění účinném do 31. 7. 2006.

⁴⁷ Řízení byla vedena pod sp. zn. I. ÚS 639/04 a I. ÚS 752/04, později byly obě věci spojeny ke společnému řízení pod sp. zn. Pl. ÚS 8/06.

⁴⁸ Ustanovení § 5 ET ve znění účinném do 27. 4. 2007.

⁴⁹ Ve znění účinném ke dni vydání nálezů.

aplikovat i na řízení, která byla zahájena před dnem nabytí účinnosti vyhlášky, s výjimkou těch řízení, ve kterých již bylo o odměně soudního exekutora pravomocně rozhodnuto.⁵⁰

Ústavní soud v rozhodnutí vymezil obsah vymoženého plnění, když dle názoru soudu „...aniž by zpochybňoval právo exekutorů na spravedlivou odměnu za provádění exekuční činnosti, považuje skutečnost, že do základu odměny exekutora se zahrnuje i částka uhrazená povinným bez přímé účasti exekutora na provedení exekuce za neodůvodněné zvýhodnění vůči těm exekutorům, kteří exekuci fakticky provedou (taková diference není racionálně zdůvodnitelná)“.⁵¹ Druhá zásadní výtka se týkala stanovení nákladů exekuce ve vztahu k vynaloženému úsilí exekutora, když soud konstatoval, že ústavně konformní úprava odměn exekutora by neměla vycházet pouze z přímé závislosti odměny na výši vymoženého plnění, ale odrážet i složitost, odpovědnost a namáhavost exekuční činnosti podle jednotlivých druhů a způsobů výkonu exekuce.⁵² V souvislosti s výše uvedeným Ústavní soud rovněž vytkl absenci možnosti reálně ohodnotit skutečnost, že dlužník uhradí vymáhanou povinnost dobrovolně, neboť v přijaté konstrukci postrádá Ústavní soud i výchovný prvek, když de iure není dána možnost ocenit to, že povinný dlužník splní sám svoji povinnost bez přímé exekuce, byť v poslední možný moment. Ustanovení vyhlášky sice naznačují, že v takovém případě náleží exekutorovi odměna ve výši 50%, avšak jen tehdy, pokud exekutor upustil od provedení exekuce, přičemž exekuční řád mu umožňuje tak učinit pouze v případě, že byly uhrazeny i náklady exekuce, do nichž patří též odměna exekutora. Z toho vyplývá, že pokud povinný neuhradí odměnu exekutora v plné výši, podle doslovného znění zákona nelze upustit od exekuce, byť vymáhaná pohledávka byla uhrazena, a proto má exekutor proti smyslu logiky právo na odměnu v plné výši (jde o pohyb v kruhu).⁵³

Ústavní soud tedy jasně konstatoval, že za vymožené plnění mají být považovány výlučně prostředky vymožené v rámci exekuce, za přímé účasti soudního exekutora či v přímé souvislosti s jeho činností.⁵⁴ Dalším pravidlem stanovení nákladů exekuce má být ohled na úsilí, složitost a namáhavost provedených úkonů.

V řízení byl řešen i další problém. Týkal se odměny soudního exekutora, při dobrovolné úhradě povinného celé vymáhané pohledávky včetně nákladových položek. Podle právní úpravy, která v době rozhodování soudu byla účinná, náležela soudnímu exekutorovi odměna ve výši 50%, upustil-li od provedení exekuce. Soudní exekutor však mohl upustit od provedení exekuce tehdy, pokud povinný splnil dobrovolně to, co mu ukládá exekuční titul, za podmínky uhrazení

⁵⁰ Čl. II, bod 1. vyhlášky č. 233/2004 Sb. a čl. II, bod 1. vyhl. č. 291/2006.

⁵¹ Nález Ústavního soudu ze dne 1. 3. 2007, Pl. ÚS 8/06.

⁵² Tamtéž.

⁵³ Tamtéž.

⁵⁴ KASÍKOVÁ, M. a kol. Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, str. 444.

nákladů exekuce.⁵⁵ Z uvedeného tak plyne, že upuštění od provedení exekuce bylo možné realizovat, pouze pokud povinný uhradil náklady v plné výši. Šlo tedy o nespílitelnou podmínku.⁵⁶

Rozhodnutí obsahovalo i odlišné stanovisko soudce Vladimíra Kůrky, který konstatoval, že zrušením druhé věty odst. 5 byla znovu otevřena diskuze, která se týká obsahového vymezení vymoženého plnění coby základu pro výpočet odměny exekutora. Definice vymoženého plnění vymezená vyhláškou č. 233/2004 Sb. a posléze č. 291/2006 Sb. považuje za akceptovatelné fikce, které se snaží odstranit výkladový problém základu pro výpočet odměny v situacích, kdy dlužník plní dobrovolně po zahájení exekučního řízení. Obě verze zákonného vymezení sporného termínu jsou dle názoru soudce Kůrky tolerovatelné, neboť první z nich⁵⁷ posuzuje vymožené plnění s poukazem na skutečnost, že dlužník plní pod tíhou exekuce, s jejíž existencí byl doručením usnesení o nařízení exekuce seznámen, zatímco vymožené plnění určené vyhláškou č. 291/2006 Sb. vyvozuje nárok exekutora z aktivity soudního exekutora realizované v době před nařízením exekuce.

V odchylném stanovisku je uvedeno, že určitá míra paušalizace nákladů řízení je přijímána s všeobecným konsenzem, a to s ohledem na objektivní nezpůsobilost uspokojivě stanovit skutečné a adekvátní náklady. Možnost slevit povinnému z jeho nákladového zatížení, plnil-li sám, pak dle soudce Kůrky vyjadřuje zejména ust. § 11 odst. 1 ET, které však ve spojení s exekučním řádem⁵⁸ tvořilo nespílitelnou podmínku v neprospěch povinného. Derogační ambice soudu měly směřovat proti ust. § 11 ET.⁵⁹

3.4.3 Vývoj judikatury ve věci vymoženého plnění

Dalším vývojem judikatury Ústavního soudu došlo k vymezení a charakterizování tří různých situací relevantních pro vznik nároku soudního exekutora z vymoženého plnění ve vztahu k okamžiku, kdy povinný dobrovolně hradí na pohledávku.

V prvním případě povinný splní vymáhanou pohledávku po zahájení exekučního řízení, zpravidla k rukám oprávněného, avšak ještě před doručením usnesení o nařízení exekuce. Ústavní soud dospěl k názoru, že dlužník v této situaci splní nikoliv pod tíhou exekučního řízení a tedy v důsledku činnosti soudního exekutora, soudní exekutor proto nemůže vymoci již ničeho a

⁵⁵ Upuštění od provedení exekuce bylo upraveno v § 46 odst. EŘ.

⁵⁶ K odstranění této podmínky došlo novelou EŘ, provedenou zákonem č. 286/2009 Sb.

⁵⁷ Vyjádřena vyhláškou 233/2004 Sb.

⁵⁸ Ust. § 43 EŘ ve znění účinném do 31. 10. 2009.

⁵⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 1. 3. 2007, Pl. ÚS 8/06, odlišné stanovisko soudce Vladimíra Kůrky.

vymožené plnění je nulové stejně jako základ pro výpočet odměny.⁶⁰ Z uvedeného plyne, že v těchto případech soudní exekutor nárok na odměnu nemá. V praxi však relativně často exekutor nejprve zjišťuje rozsah postižitelného majetku, vydá exekuční příkazy a teprve s jistým časovým odstupem doručuje povinnému již vydané dokumenty. Nabízí se tak otázka, zda dlužník plní zcela dobrovolně a bez vědomosti o exekuci například s přihlédnutím k situaci, kdy se o vedeném řízení dozví prostřednictvím zaměstnavatele či banky na základě vydaných exekučních příkazů, avšak stále před doručením usnesení o nařízení exekuce. Nutno podotknout, že soud analogicky užil shora vysloveného závěru rovněž ve vztahu nároku exekutora na náhradu hotových výdajů určených v paušální výši 3.500,- Kč. Za situace, kdy soudní exekutor nemá nárok na odměnu je dle názoru Ústavního soudu potřeba přiznat soudnímu exekutorovi pouze nárok na hotové výdaje účelně vynaložené do okamžiku úhrady povinným.⁶¹

Druhá možnost se týká včasného splnění vymáhané povinnosti povinným po doručení usnesení o nařízení exekuce, ale stále ve lhůtě, která byla stanovena ke splnění vymáhané povinnosti. Za této situace je dle ustálené rozhodovací praxe nezbytné zohlednit jistou míru dobrovolnosti, neboť ještě stále nedochází k vynucení povinnosti prostřednictvím exekučních instrumentů a toto jednání je třeba ocenit sníženou sazbou odměny předpokládanou v ust. § 11 odst. 1 E.T.⁶²

Poslední variantou je pak situace, kdy povinný plní sice dobrovolně, nicméně již po uplynutí lhůty stanovené výzvou ke splnění vymáhané povinnosti. Ústavní soud dospěl k jednoznačnému závěru, že výše uvedené se neuplatní, tedy že dlužník již nemá nárok na snížené náklady exekuce.⁶³

3.4.4 Novela EŘ prostřednictvím zák. č. 396/2012 Sb.

V rámci novely EŘ č. 396/2012 Sb. byla do EŘ vložena legální definice vymoženého plnění, a to v ust. § 46 odst. 4 EŘ. Podle tohoto ustanovení se za vymožené plnění považuje plnění získané provedením exekuce některým ze způsobů podle § 59 odst. 1 EŘ, provedením exekuce podle odst. 6 nebo hrazené na vymáhanou povinnost od uplynutí lhůty podle odstavce 6 a vydání exekučního příkazu do provedení exekuce podle tohoto příkazu.⁶⁴

⁶⁰ Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 1540/08, I. ÚS 2930/09, III. ÚS 2492/09, II. ÚS 1061/10, II. ÚS 3726/11, II. ÚS 3335/11.

⁶¹ Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 2930/09 a sp. zn. IV. ÚS 235/11.

⁶² Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. II. ÚS 233/09 a II. ÚS 1994/09.

⁶³ Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. IV. ÚS 3378/11, sp. zn. II. ÚS 864/10, sp. zn. II. ÚS 4496/12, sp. zn. II. ÚS 391/12, sp. zn. ÚS 3378/11.

⁶⁴ VOJTKOVÁ, V. Odměna soudního exekutora za provedení exekuce ukládající zaplacení peněžité částky ve světle judikatury a legislativních změn. Komorní listy. 2013, roč. 5, č. 3, s. 15.

Legální definice vymoženého plnění obsahuje tři situace. První situací je případ, kdy povinný uhradí vymáhanou povinnost dobrovolně po doručení výzvy ke splnění vymáhané povinnosti ve stanovené lhůtě, která činí 30 dní. Druhým případem je situace, kdy vymožení plnění získal exekutor jedním ze způsobů provedení exekuce. A třetím případem je vymožené plnění získané po uplynutí lhůty k dobrovolné úhradě.

Novela EŘ též odstranila rozpory nad otázkou, zda jsou součástí základu pro výpočet odměny také náklady oprávněného vynaložené v exekučním řízení či náklady exekuce. Ustanovení § 5 ET bylo doplněno o dovětek, že vymožené plnění nezahrnuje náklady oprávněného a náklady exekuce.⁶⁵

3.4.5 Princip presumovaného úspěchu oprávněného ve věci

Ustanovení § 270 odst. 2 OSŘ, ve kterém je určen princip presumovaného úspěchu oprávněného ve věci, je v EŘ promítnut v § 87 odst. 2 EŘ. V exekučním řízení se vychází z předpokládaného zavinění povinného, který nesplněním uložené povinnosti zavinil zahájení exekučního řízení. Z tohoto důvodu odpovídá oprávněnému za náhradu nákladů, které vznikly v souvislosti s vymáháním nároku. V návaznosti na § 137 odst. 1 a 3 OSŘ, můžeme mezi tyto náklady zařadit zejména hotové výdaje oprávněného a jeho zástupce, ušlý výdělek oprávněného a jeho zákonného zástupce, náklady důkazů, tlumočné a odměna za zastupování oprávněného advokátem nebo jiným exekutorem, náhrada jeho nákladů a DPH, je-li plátcem DPH.

V důsledku nálezu Ústavního soudu ze dne 17. dubna 2013, sp. zn. Pl. ÚS 25/12 byla zrušena přísudková vyhláška, která stanovuje odměnu za jednotlivé fáze exekuce. Odměna za zastupování oprávněného advokátem je proto nadále určována podle AT a její výše je počítána podle počtu jednotlivých úkonů a výše vymáhané pohledávky či charakteru vymáhané povinnosti. Při zastupování účastníka v exekučním řízení tak advokátovi náleží mimosmluvní odměna určená podle § 7 až 9 AT ve výši jedné poloviny za každý úkon právní služby, a to za první poradu s klientem včetně převzetí věci a přípravy zastoupení, za sepsání návrhu na zahájení řízení, vyjádření k návrhu, zastupování při jednání a sepsání odvolání proti rozhodnutí.⁶⁶ Ve smyslu tohoto ustanovení je třeba za návrh na zahájení řízení považovat nejenom exekuční návrh, ale i návrh na odklad či zastavení exekuce.

⁶⁵ KASÍKOVÁ, M. a kol. Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, str. 772.

⁶⁶ § 11 odst. 2 písm. e) AT.

3.5 Rozhodování o nákladech exekuce soudním exekutorem

Do 31. 12. 2012 to byl soud prvního stupně, který svým usnesením nařizoval exekuci, a to nejenom pro pohledávku, která byla oprávněnému přiznaná exekučním titulem, a pro kterou mohl oprávněný podat návrh na nařízení exekuce, ale i pro náklady exekuce, které v průběhu exekučního řízení vznikly.⁶⁷

Na rozdíl od soudního výkonu rozhodnutí dle části šesté OSŘ, kde již v samotném usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí je povinnému uložena povinnost uhradit oprávněnému náklady výkonu rozhodnutí (pokud mu nějaké vznikly), usnesení o nařízení exekuce neobsahovalo výrok o konkrétním určení výše nákladů oprávněného. Takto to vyplývá z dikce ustanovení § 88 odst. 1 EŘ, kdy soudní exekutor rozhoduje o nákladech exekuce v příkazu k úhradě nákladů exekuce dodatečně.

Ústavní soud k tomu konstatoval, že výroky týkající se povinnosti povinného uhradit náklady exekuce a náklady oprávněného obsažené v usnesení o nařízení exekuce jsou ve své podstatě výroky toliko blanketními. Ke svému provedení vyžadují totiž vydání dalšího rozhodnutí, konkrétně příkazu k úhradě nákladů exekuce.⁶⁸

V souvislosti s novelou 396/20012 Sb. došlo ke změně způsobu zahájení exekuce. Soud již nevydává usnesení o nařízení exekuce, ve kterém dříve pověřil soudního exekutora provedením exekuce, ale již jen pověřuje soudního exekutora. Toto pověření není soudním rozhodnutím a nedoručuje se účastníkům.⁶⁹ Hlavním důvodem této systémové změny při zahájení exekuce bylo odlehčit soudům v agendě nařizování, kde docházelo k velkým průtahům při nařizování a tudíž i celkově pomalejší vymahatelnosti práv. Nově je tedy soudní exekutor na základě ustanovení § 87 odst. 2 a 3 EŘ pověřen i k vymáhání náhrady nákladů oprávněného a nákladů exekuce, jejichž výše bude určena soudním exekutorem v příkazu k úhradě nákladů exekuce dle § 87 odst. 1 EŘ.

Pověření je na základě § 11 zákona č. 121/2008 Sb.⁷⁰ oprávněn vydat i vyšší soudní úředník a podle § 36a odst. 5 SSZ i asistent soudce. Zákon sice výslovně neomezuje vyšší soudní úředníky v rozsahu pověřování, avšak vzhledem k tomu, že vyšší soudní úředníci by podle § 8 SSZ neměli řešit věci právně nebo skutkově složité, neměli by pověřovat exekutora vedením exekuce podle notářských (a dřívějších exekutorských) zápisů, exekučních titulů ukládajících vyklizení po zajištění přístřeší a cizozemských rozhodnutí, protože u všech těchto titulů se jedná o poměrně složité právní posouzení podmínek jejich vykonatelnosti.⁷¹

⁶⁷ § 44 odst. 6 písm. e) EŘ.

⁶⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 4. 5. 2011, sp. zn. II. ÚS 808/11.

⁶⁹ § 43 odst. 5 EŘ.

⁷⁰ Zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů.

⁷¹ KASÍKOVÁ, M. a kol. Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, str. 253.

3.6 Příkaz k úhradě nákladů exekuce

Příkaz k úhradě nákladů exekuce je zvláštním druhem rozhodnutí, kterým exekutor určuje výši a jednotlivé složky nákladů exekuce, které je povinný povinen uhradit oprávněnému. Na základě novely OSŘ zák. č. 396/2012 Sb., účinné od 1. 1. 2013, určuje soudní exekutor povinnému i povinnost tyto náklady zaplatit. Dříve tuto povinnost stanovil soud v usnesení o nařízení exekuce, od 1. 1. 2013 tak soud činí v pověření, usnesení o nařízení exekuce již soud nevydává.

Příkazem k úhradě nákladů exekuce soudní exekutor určuje konkrétní výši a jednotlivé složky nákladů exekuce, aniž by stanovil způsob, kterým budou vymoženy; příkaz je ve spojení s usnesením o nařízení exekuce exekučním titulem, který se vykonává v exekučním řízení, v němž byl vydán.⁷²

Příkaz k úhradě nákladů exekuce obsahuje tři navzájem na sobě nezávislé výroky:

- 1) Výrok o nákladech oprávněného
- 2) Výrok o odměně soudního exekutora
- 3) Výrok o náhradě hotových výdajů, náhradě za ztrátu času a náhradě za doručení písemností

3.6.1. Náklady oprávněného

Při určování výše nákladů oprávněného vychází soudní exekutor z definice nákladů exekuce uvedené v § 87 odst. 1 a postupuje dle § 87 odst. 2 a 4 a § 88 odst. 1 EŘ.

Výši nákladů oprávněného určuje soudní exekutor v příkazu k úhradě nákladů exekuce § 88 odst. 1 EŘ. V příkazu musejí být uvedeny jednotlivé složky, ze kterých se náklady oprávněného skládají. Musí být patrné, jakou částku tvoří odměna zástupce oprávněného, kolik tvoří jednotlivé náhrady tohoto zástupce⁷³ a kolik činí DPH. Dále musí být uvedeno, kolik tvoří hotové výdaje oprávněného a jeho ušlá mzda uvedením hodin a průměrného výdělku, popř. další výdaje.⁷⁴

3.6.2. Odměna soudního exekutora

Odměna exekutora za výkon exekuční činnosti a jiné činnosti je úplatou za činnost vykonávanou osobně exekutorem nebo jeho zaměstnanci, pokud zákon výslovně nestanoví, že za

⁷² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 3. 2008, sp. zn. 20 Cdo 5223/2007.

⁷³ Paušální i hotové výdaje.

⁷⁴ KASÍKOVÁ, M. a kol. Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, str. 497.

takovou činnost exekutorovi náleží zvláštní náhrada, kterou může být jen náhrada za doručení písemností nebo náhrada za ztrátu času.⁷⁵

Výše odměny soudního exekutora je odvislá od druhu vymáhané povinnosti a výši vymáhané pohledávky. V § 5 a § 6 ET je stanovena odměna procentní sazbou při vymáhání peněžitého plnění v závislosti na výši vymoženého plnění. Odměna je limitována a v závislosti na výši vymožené částky činí minimálně 3.000,- Kč⁷⁶ a maximálně 6.650.000,- Kč.

V ustanovení § 16 až § 23 a § 26 ET je odměna určena dle předpisů upravující odměňování advokátů za poskytování právní pomoci, notářů za sepisování listin a úschovy, dražebníků za provedení dobrovolné dražby.

Na základě nálezu Ústavního soudu ze dne 1. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 8/06 je nezbytné, aby odměna exekutora byla v příkazu k úhradě nákladů exekuce, popř. v rozhodnutí soudu o nákladech exekuce, stanovena s přihlédnutím ke složitosti, odpovědnosti a namáhavosti exekuční činnosti podle jednotlivých druhů a způsobů exekuce. V příkazu proto musejí být výslovně uvedeny způsoby exekuce, kterými byla částka vymožena (je vymáhána), a v jakém věcném rozsahu byly uplatněny.⁷⁷

3.6.3. Náhrada hotových výdajů

Účelem náhrady hotových výdajů je vrácení prostředků, které byly účelně vynaloženy v průběhu provádění exekuční činnosti a další činnosti na zajištění materiálních vstupů a činnosti některých osob, které exekutor při exekuci použil. Zejména půjde o znalce a tlumočníky, za určitých okolností to mohou být i pracovníci bezpečnostní služby.

Náhrada hotových výdajů exekutora je podle § 13 ET vyplácena v paušální výši. Jako hotové výdaje lze označit výdaje exekutora vynaložené na soudní a jiné poplatky, cestovní výdaje, poštovné, úhrady osobám provádějícím přepravu zásilek, telekomunikační poplatky, odborná vyjádření, překlady, opisy, fotokopie a náhrady nákladů na vložení či získání dat z centrálních informačních systémů. Pokud výdaje převyšují paušální částku, má exekutor nárok na to co převyšuje jen za předpokladu, že toto jednotlivě vyúčtuje a prokáže. Exekutora stihá povinnost uvést podrobně popsat jednotlivé položky nákladů.⁷⁸

⁷⁵ KASÍKOVÁ, M. a kol. Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, str. 526.

⁷⁶ Resp. 1.500,- Kč splní-li povinný svou povinnost ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení výzvy (§ 11 ET).

⁷⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 1. 3. 2007, Pl. ÚS 8/06.

⁷⁸ K tomuto Ústavní soud ve své rozhodnutí II. ÚS 336/05 ze dne 31. 8. 2005 uvedl, že je zcela nepřijatelné, aby soudní exekutor jednotlivé položky v příkazu k úhradě nákladů exekuce nerozepsal vůbec, anebo je rozepsal zcela nedostatečně a s odůvodněním na nákladnost takové operace odkázal na údaje založené v jeho spise. Soudní exekutor jako orgán veřejné moci má mít úctu k právům účastníků řízení (čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky), a je tudíž jeho povinností, aby jeho postup byl vždy transparentní a bylo z něj možné dovodit bez dalšího soulad se zákonem.

Hotovými výdaji exekutora jsou jen výdaje, které exekutor vynaložil v souvislosti s konkrétní exekucí nebo úkonem, a nejsou jimi tedy výdaje, které by exekutor platil, i kdyby touto exekuční věcí nebyl pověřen, jako jsou např. úhrady za nájemné, elektřinu, mzdy zaměstnanců, silniční daň apod.⁷⁹

Je-li při vymáhání bagatelní částky naplněn postup podle § 46 odst. 6 EŘ a povinný splní vymáhaný nárok do 30 dnů od doručení výzvy k dobrovolnému plnění, je exekutor povinen vyúčtovat hotové výdaje paušální částkou 1.750,- Kč.

Vymožené plnění je definováno v § 5 odst. 1 ET a nezahrnuje náklady exekuce a náklady oprávněného vzniklé v exekuci. Vymožené plnění, které tvoří jistina, smluvní úrok, úrok či poplatek z prodlení a náklady nalézacího řízení, tedy nároky uvedené v exekučním titulu, nesmí ve svém souhrnu přesáhnout 10.000,- Kč.⁸⁰

Pokud exekutor ukončí exekuční řízení dříve, než mu soud udělí pověření, náleží mu náhrada hotových výdajů ve výši 200,- Kč, zároveň mu náleží i snížená paušální odměna 500,- Kč.

Pokud exekutor účtuje hotové výdaje v paušální částce podle § 13 odst. 1 ET, postačí, pokud v příkazu k úhradě nákladů exekuce a také v usnesení o zastavení exekuce uvede odkaz na toto ustanovení tarifu.⁸¹

Jakmile hotové výdaje převyšují paušální částku 3.500,- Kč, mají být jednotlivé položky hotových nákladů popsány a jejich vynaložení odůvodněno. Názvy položek jsou uvedeny v demonstrativním výčtu § 13 odst. 1 ET. Jak bylo výše zmíněno, nelze zde zahrnovat i výdaje kryté odměnou.⁸²

Pokud exekutor uplatňuje cestovní výdaje, v příkazu k úhradě nákladů exekuce musejí být uvedeny cestovní výdaje v souladu § 13 odst. 6 ET. Maximální výše na jednu cestu činí 1.500,- Kč. Výši uvede exekutor. Jedná se o hotové výdaje na jízdenky nebo náhradu dle § 157 a § 158 Zák. práce.⁸³ V důsledku změny ustanovení § 13 odst. 6 ET je exekutor povinen poměrně rozpočítat náklady u společné cesty ve více exekučních věcech. Nemělo by tak již docházet k situacím, kdy exekutor cestovní výdaje nárokoval ve všech exekučních věcech, kde byla konána společná cesta.

Znalečné a tlumočné je uvedeno ve výši rozsahu provedené činnosti. Nutnost těchto výdajů by měla být odůvodněna jejich důvodností a účelností.

⁷⁹ KASÍKOVÁ, M. a kol. Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, str. 526.

⁸⁰ KASÍKOVÁ, M. a kol. Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, str. 795.

⁸¹ KASÍKOVÁ, M. a kol. Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, str. 798.

⁸² Např. nájemné, mzdy zaměstnanců, elektřina atd.

⁸³ Zákoník práce zrušil zákon č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách.

Hotové výdaje neúčtované paušálem musejí být na výzvu soudu v námitkovém řízení doloženy fakturami a stvrzenkami, u poštovního doručenkou a u poštovního bez doručanky postačí záznam ve spise. U telekomunikačních poplatků lze záznamem ve spise doložit délku hovoru či připojení a záznamem ve spise lze prokázat i počet kopií s tím, že náhrada za pořízení jedné kopie musí vycházet z ceny papíru a opotřebení kopírovacího stroje. K výzvě soudu musí exekutor cestovní výdaje doložit záznamem či protokolem ve spise o účelu, trase, délce a času trvání cesty a jejich výši musí prokázat účtem za ubytování, jízdenkou nebo fotokopií technického průkazu vozu a účtenkou dokládající skutečnou cenu litru pohonné hmoty.⁸⁴ Důkazní břemeno ohledně toho, že exekutor výdaje skutečně vynaložil v dané exekuční věci, v jaké výši a zda byly vynaloženy účelně, leží na exekutorovi.⁸⁵

3.6.4. Náhrada za ztrátu času

Při provádění exekuční činnosti náleží exekutorovi náhrada za ztrátu času za promeškaný čas strávený cestou, tedy skutečný čas strávený na cestě z exekutorského úřadu do místa výkonu exekuční činnosti a zpět z tohoto místa do exekutorského úřadu.

Náhrada činí 50,- Kč za každou započatou čtvrthodinu. Maximální výše náhrady činí maximálně 500,- Kč na jednu cestu tam a zpět, i když byla konána společně k provedení úkonů ve více exekučních věcech. Pokud by náhrada za ztrátu času přesáhla maximální částku 500,- Kč, je možné, aby exekutor usnesením uložil oprávněnému povinnost k náhradě těchto nákladů, avšak jen tehdy, pokud byl o tom oprávněný poučen ve vyznění o zahájení exekuce. Proti usnesení je přípustné odvolání.⁸⁶ V případě, že je cesta do jednoho místa konána pro více exekučních věcí najednou, náleží náhrada za ztrátu času pouze jednou v maximální výši 500,- Kč.

V příkazu k úhradě nákladů exekuce, popř. ve vyúčtování při zastavení exekuce, by měla být specifikována náhrada za ztrátu času uvedením data, kdy byla cesta konána, stručná charakteristika úkonu, který měl být nebo byl proveden,⁸⁷ místa, kde byl úkon exekutorské činnosti proveden a délky času stráveného cestou na místo úkonu. Čas provádění úkonu nesmí být do náhrady zahrnut.⁸⁸

---

⁸⁴ Pokud nevycházel z průměrné ceny pohonných hmot dle vyhlášky § 189 Zák. práce.

⁸⁵ KASÍKOVÁ, M. a kol. Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, str. 798.

⁸⁶ KASÍKOVÁ, M. a kol. Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, str. 801.

⁸⁷ Např. soupis věcí, prohlídka nemovitostí aj.

⁸⁸ KASÍKOVÁ, M. a kol. Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, str. 801.

3.6.5. Náhradu za doručení písemností

V případech, kdy exekutor doručí v řízení písemnost sám osobně nebo prostřednictvím svých zaměstnanců, mu náleží náhrada za doručení. Pokud použil služby pošty nebo kurýrní služby, náhrada mu nenáleží.

Náhrada za doručení je tvořena jednak hotovými výdaji⁸⁹ a jednak paušální odměnou ve výši 50,- Kč za jedno doručení, a to i při doručení více písemností najednou. Pokud by celkové hotové výdaje převyšovaly paušální částku dle § 13 odst. 1 ET, musely by být jednotlivě rozúčtovány a doloženy.

Pokud by nebyla písemnost doručena, náležela by exekutorovi jen náhrada hotových výdajů účelně vynaložených na doručení, nikoliv již paušální odměna.

V příkazu k úhradě nákladů exekuce musí být vždy uveden počet doručení, za které je náhrada přiznána, a u hotových výdajů, pokud nejsou účtovány paušálem, musejí být uvedeny náležitosti podobně jako dle § 13 ET. Obsahují-li námitky proti příkazu k úhradě nákladů exekuce výhrady proti náhradě za doručení písemností, musí exekutor soudu prokázat počet provedených úspěšných doručení a vynaložené výdaje.⁹⁰

3.7 Náklady exekuce stanovené v usnesení o zastavení exekuce

Exekuční řád byl od nabytí účinnosti mnohokrát novelizován. Novela exekučního řádu provedená zákonem č. 347/2007 Sb.,⁹¹ směřovala k posílení dohledových oprávnění a povinností Ministerstva spravedlnosti a Exekutorské komory za účelem zlepšení činnosti soudních exekutorů. Měla zajistit možnost realizace efektivních kontrolních oprávnění státní správy nad činností exekutorů, a připravit tak právní prostředí na zamýšlené posílení jejich pravomocí. K tomu došlo novelou exekučního řádu provedenou zákonem č. 286/2009 Sb., která přenesla rozhodování o odkladu a o zastavení exekuce za určitých podmínek ze soudu na soudního exekutora.⁹²

Účelem této novely bylo především zvýšení ochrany práv a chráněných zájmů účastníků exekučního řízení a zjednodušení a zrychlení exekučního řízení.⁹³ Přesto si byli předkladatelé vědomi rizikových a kontroverzních oblastí, které tzv. střední novela upravuje.⁹⁴

⁸⁹ Např. cestovní výdaje dle § 13 odst. 3 ET.

⁹⁰ KASÍKOVÁ, M. a kol. Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, str. 802.

⁹¹ Označována jako tzv. malá novela.

⁹² KLAPKA, Š., Zastavení exekuce soudním exekutorem na základě fikce účastníků. Komorní listy. 2011, roč. 3, č. 3, s. 17.

⁹³ Ministryně spravedlnosti Daniela Kovářová, sněmovní tisk č. 804.

⁹⁴ Uvedl to tehdejší ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil při druhém čtení vládního návrhu novely zákona.

V průběhu exekučního řízení může nastat situace, která brání úspěšnému dokončení exekuce. Zákon s takovou možností počítá a vymezuje důvody, kdy exekuce musí být zastavena. Vzhledem k velké závažnosti rozhodování o zastavení exekuce bylo rozhodování svěřeno soudům, jako státním orgánům nadané nezávislostí. Novela EŘ, provedená zákonem č. 286/2009 Sb. přenesla s účinností od 1. 11. 2009 rozhodování o zastavení exekuce na soudní exekutory, avšak jen za případu, pokud se zastavením účastníci souhlasí. Podmínění možnosti soudního exekutora zastavit exekuci souhlasem účastníků mělo být vyjádřením záměru zákonodárce neposilovat pozice soudního exekutora zvyšováním jeho samostatných rozhodovacích pravomocí.⁹⁵ Exekutor má být oprávněn rozhodovat pouze nesporné věci, tj. takové, v nichž mezi účastníky ohledně dané otázky panuje shoda.⁹⁶

V souvislosti s možností exekutora rozhodovat o zastavení exekuce vyvstala otázka, zda exekutor může souhlas účastníka dovést postupem dle § 101 odst. 4 OSŘ. Zde nastal problém. Na jedné straně mohou taková rozhodnutí vydaná exekutorem přispět k urychlení řízení, na straně druhé je třeba se zamyslet nad tím, zda o právním postavení účastníků skutečně rozhoduje orgán k tomu zákonem povolaný. Motivaci soudních exekutorů rozhodovat o zastavení exekuce na základě fikce účastníků bude kromě úsilí po urychlení exekučního řízení jistě zvyšovat i vědomí možnosti samostatně rozhodovat o nákladech exekuce i jejich výši.⁹⁷

Usnesení o zastavení exekuce obsahuje tři výroky:

- 1) Výrok o zastavení exekuce
- 2) Výrok o nákladech exekuce
- 3) Výrok o nákladech účastníků řízení

Soud nebo exekutor musí vždy rozhodnout při úplném zastavení exekuce o náhradě nákladů exekuce, neboť právní mocí rozhodnutí, kterým se exekuce končí, zaniká i účinnost příkazu k úhradě nákladů exekuce jako podkladu k vymáhání nákladů a k jeho zrušení není v usnesení o zastavení exekuce třeba zvláštního výroku. Příkazy k úhradě nákladů exekuce nejsou jako exekuční tituly uplatňovány, neboť exekučním titulem je samo usnesení, jím byla exekuce zastavena.⁹⁸

---

⁹⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 286/2009 Sb. str. 1.

⁹⁶ Tamtéž.

⁹⁷ KLAPKA, Š., Zastavení exekuce soudním exekutorem na základě fikce účastníků. Komorní listy. 2011, roč. 3, č. 3, s. 18.

⁹⁸ KASÍKOVÁ, M. a kol. Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, str. 514.

3.7.1 Náklady exekuce při zastavení exekuce pro bezvýslednost

Velice rozporuplná judikatura panovala v otázce úhrady nákladů exekuce v případě, pokud byla zastavena pro bezvýslednost. Tyto rozpory měla vyřešit novela OSŘ, provedená zák. č. 347/2007 Sb., která vložila do § 89 EŘ větu druhou, která se vztahovala pouze k tomuto důvodu zastavení exekuce. Ustanovení je použitelné jen pro řízení zahájená po účinnosti novely.⁹⁹

Exekutor má pro případ zastavení exekuce pro nemajetnost povinného nárok na náhradu hotových výdajů, a to v souladu s § 87 odst. 1 EŘ v paušální výši nebo účelně vynaložené konkrétní hotové výdaje. O jednotlivých složkách viz kapitola výše.

Věta druhá § 89 EŘ vtělená do EŘ novelou provedenou zák. č. 347/2007 Sb. nerespektuje interpretační pravidla nastavená plénem Ústavního soudu v rozhodnutí, ze dne 12. 9. 2006, sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06. Také nálezem ze dne 10. 3. 2009, sp. zn. III. ÚS 455/08 trvá Ústavní soud na původním výkladu, podle něhož v případě, že je exekuce zastavena pro nedostatek majetku na straně povinného, přičemž na straně oprávněného nelze shledat procesní zavinění za zastavení exekuce při respektování požadavku náležité opatrnosti a uvážlivosti, nepřiznává exekutorovi náhradu nákladů řízení vůči oprávněnému.¹⁰⁰ Věta druhá § 89 EŘ je interpretována v návaznosti na větu první předmětného ustanovení a v případě zastavení exekuce pro nemajetnost povinného je povinnost oprávněného hradit paušálně určené či účelně vynaložené výdaje exekutorovi připuštěna jen v závislosti na míře jeho zavinění na zastavení exekuce.¹⁰¹

3.7.2 Náklady exekuce při zastavení pro nedostatek exekučního titulu

Další podstatnou otázkou při zastavení exekuce je určit, kterému subjektu – oprávněné, povinné či exekutorovi – má jít nejspřavedlivěji k tíži pochybení státu (soudu) v nalézacím řízení ve smyslu povinnosti nést náklady exekuce, a to i dočasně do zaplacení náhrady škody v režimu zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Zde přinesl Nález Ústavního soudu ČR ze dne 3. 4. 2014, sp. zn. III. ÚS 2396/13 významný posun v otázce povinnosti nést náklady tyto náklady, když konstatoval, že není-li vzhledem k okolnostem případu spravedlivé požadovat náhradu nákladů neúspěšné exekuce ve smyslu § 89 EŘ ani po povinné, ani po oprávněné, není nespravedlivé, ponese-li náklady exekuce exekutor.¹⁰²

⁹⁹ Od 1. 1. 2008.

¹⁰⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 10. 3. 2009, sp. zn. III. ÚS 455/08.

¹⁰¹ KASÍKOVÁ, M. a kol. Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013, str. 518.

¹⁰² Nález Ústavního soudu ČR ze dne 3. 4. 2014, sp. zn. III. ÚS 2396/13.

Soudní praxe tak v analogických situacích (až později zjištěné nedostatky exekučního titulu) mnohdy postupuje.¹⁰³ Ústavní soud pak tuto praxi již shledal ústavně souladnou, když v usnesení ze dne 14. 3. 2012, sp. zn. I. ÚS 1619/11 odmítl ústavní stížnost exekutora s odkazem na argumentaci zahrnutou ve stanovisku pléna ze dne 12. 9. 2006, sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06.

V tomto stanovisku se Ústavní soud neztotožnil s námitkou, podle níž exekutor, jako nositel veřejné moci, má mít vždy zajištěnu úhradu nákladů exekuce. Uvedl, že je to exekutor, který má z úspěšného provedení exekuce zisk, ale současně nese i riziko, že majetek povinného nebude dostačovat k uspokojení oprávněného, ale i nákladů exekuce, přičemž jej nelze bezdůvodně přenášet na osobu oprávněnou. Skutečnost, že v konečném důsledku nebudou uspokojeny všechny jeho nároky, není protiústavní.

Riziko, které exekutor nese, je odůvodněno a do značné míry kompenzováno jeho, v podstatě monopolním, postavením při provádění exekucí. Citované stanovisko odkazuje na rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci van der Mussele proti Belgii¹⁰⁴, v němž bylo zdůrazněno, že rizika podstupovaná v souvislosti s výkonem určité profese, včetně rizika neuhrazení odměny za odvedenou práci, jsou vyvažována výhodami souvisejícími s touto profesí.¹⁰⁵

Dané závěry lze přitom bez dalšího vztáhnout i na činnost a postavení exekutora, jenž svým návrhem a provedením zápisu do seznamu exekutorů dal souhlas s prováděním exekuční činnosti a s tím spojenými riziky, že ne ve všech případech dosáhne uspokojení svých zákonných nároků.

---

¹⁰³ Srov. např. usnesení Městského soudu v Praze č. j. 29 Co 421/2010-171 ze dne 17. 5. 2011 či usnesení Krajského soudu v Hradci Králové č. j. 22 Co 528/2010-84 ze dne 29. 3. 2011.

¹⁰⁴ Evropský soud pro lidská práva. Rozsudek ze dne 23. Listopadu, Van der Mussele v. Belgium (1983, ESLP - Application no. 8919/80).

¹⁰⁵ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 3. 4. 2014, sp. zn. III. ÚS 2396/13.

4 Neplatnost rozhodčí doložky a náklady exekuce

V květnu roku 2011 vydal Nejvyšší soud České republiky rozhodnutí ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010. Byl to konec českého rozhodčího řízení ad hoc, přesněji rozhodčího řízení prováděné tzv. arbitrážními centry.

Nejvyšší soud ČR, prostřednictvím jeho velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia, v návaznosti na usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 12 Cmo 496/2008 judikoval, že neobsahuje-li rozhodčí smlouva přímé určení rozhodce ad hoc, resp. konkrétní způsob jeho určení, a odkazuje-li na „rozhodčí řád“ vydaný právnickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, je taková rozhodčí smlouva neplatná podle § 39 OZ pro rozpor se zákonem.¹⁰⁶

Nejvyšší soud k tomuto kroku přistoupil pravděpodobně z důvodu jisté judikatorní kolize, která v oblasti platnosti, resp. neplatnosti rozhodčích smluv ve prospěch tzv. arbitrážních center nastala.¹⁰⁷ Závěry usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. července 2008, sp. zn. 32 Odo 2282/2008 byly v rozporu s výše uvedeným usnesením Vrchního soudu v Praze. To stanovilo, že strany smlouvy si mohou platně dohodnout, že jejich případné spory, které vzniknou z jejich smlouvy, budou rozhodovány vybraným rozhodcem, kterého vybere žalující strana, a to ze seznamu rozhodců vedeného soukromým subjektem, jenž není stálým rozhodčím soudem zřízeným ve smyslu § 13 RozŘ, a že rozhodčí řízení bude probíhat podle pravidel vydaných takovým soukromým subjektem. Nejvyšší soud se svým usnesením ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010 odchýlil od právního názoru, který dosud zastával. Do jeho vydání zde bylo usnesení Vrchního soudu v Praze a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 6. 2008, sp. zn. 32 Odo 2282/2008 na straně druhé. Účastníci tak v řízení mohli argumentovat oběma protichůdnými stanovisky, podle potřeby.¹⁰⁸ Sjednocující stanovisko ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010 velkého senátu Nejvyššího soudu tento rozpor odstranilo.

Soudní praxe zareagovala na toto sjednocující stanovisko tak, že rozhodčí nálezy, které obsahovaly rozhodčí doložky arbitrážních center naplňující znaky sjednocujícího stanoviska, začala zákonem předpokládaným způsobem rušit.¹⁰⁹

Zároveň vyvstala otázka, co s pravomocnými rozhodčími nálezy, které byly vydány na základě absolutně neplatných rozhodčích smluv, a na jejichž základě byla pravomocným usnesením obecného soudu nařízena exekuce či výkon rozhodnutí.

¹⁰⁶ Šlo o neplatnost absolutní, na úkon se hledělo jako neplatný od počátku, soud zde rozhodoval ještě dle OZ.

¹⁰⁷ KOHOUT, M. Exekuce a absolutně neplatné rozhodčí smlouvy. [online]. konkursni-noviny.cz, 16. 12. 2013 [cit. 21. 8. 2014]. Dostupné na <<http://www.konkursni-noviny.cz/clanek/exekuce-absolutne-neplatne-rozhodci-smlouvy>>.

¹⁰⁸ Tamtéž.

¹⁰⁹ § 31 a násl. zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů.

V soudní praxi začaly být návrhy, pokud k nim byl přiložen rozhodčí nález vydaný na základě absolutně neplatných rozhodčích smluv, soudy zamítány. U exekučních řízení, jež již byly zahájeny a vedeny, musela být otázka přípustnosti vedení exekuce na základě rozhodčího nálezu vydaného na podkladě absolutně neplatné rozhodčí smlouvy ještě vyřešena.

Nejvyšší soud České republiky ji vyřešil způsobem, který před rokem vyvolal odbornou diskuzi, a to ve svém rozhodnutí velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne 10. 7. 2013, sp.zn. 31 Cdo 958/2012. Nejvyšší soud České republiky v této věci musel přehodnotit své dřívější právní názory, vyslovené v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2008, sp. zn. 20 Cdo 2857/2006 či v usnesení ze dne 31. 8. 2010, sp. zn. 20 Cdo 3284/2008. Zde Nejvyšší soud dovodil, že byla-li rozhodčí smlouva uzavřena, byť neplatně, byla by pravomoc rozhodce k vydání rozhodčího nálezu založena, přičemž obrana žalovaného by spočívala v podání žaloby na zrušení rozhodčího nálezu.

Velký senát při novém projednávání dospěl v první řadě k závěru, že sjednaná rozhodčí doložka je neplatná, a to pro rozpor s ustanovením § 39 OZ. Odkázal dále na svou dosavadní praxi, podle níž ani případná právní moc usnesení o nařízení výkonu nezhojí vady bránící provedení výkonu rozhodnutí a existující již v době jeho vydání a nařízenou exekuci tedy lze zastavit také tehdy, zjistí-li soud (dodatečně) nedostatek pravomoci orgánu, který exekuční titul vydal.¹¹⁰ Nejvyšší soud rovněž již judikoval, že není-li uzavřena rozhodčí smlouva, není vydaný rozhodčí nález způsobilým exekučním titulem bez zřetele k tomu, že povinný v rozhodčím řízení neexistenci rozhodčí smlouvy nenamítl. Uvedl však v minulosti také, jak již bylo zmiňováno, že jiná situace by nastala v případě, že by rozhodčí smlouva uzavřena byla, byť neplatně. V takovém případě by podle Nejvyššího soudu pravomoc rozhodce k vydání rozhodčího nálezu založena byla a obrana žalovaného by spočívala v podání žaloby na zrušení rozhodčího nálezu.

Nejvyšší soud se rovněž opřel o dva stěžejní nálezy Ústavního soudu. V prvním nálezu¹¹¹ „ochránce ústavnosti“ uvedl, že „právo na zákonného soudce zaručené čl. 38 odst. 1 LZPS lze přiměřeně vztáhnout i na řízení rozhodčí. Ústavní soud zdůrazňuje požadavek na konkretizaci a individualizaci výběru rozhodce proto, že rozhodčí řízení představuje jakýsi odklon od klasického soudního řízení, proti jehož výsledku existují pouze velmi omezené možnosti soudního přezkumu. Není-li tedy rozhodováno rozhodcem, jehož výběr se uskutečnil podle transparentních pravidel, nemůže být akceptovatelný ani výsledek tohoto rozhodování. V druhém,¹¹² vydaném o půl roku později, Ústavní soud judikoval, že RozŘ nevylučuje, aby otázka (nedostatku) pravomoci rozhodce byla zkoumána i v exekučním řízení. Nevypořádá-li se

¹¹⁰ Např. nebyla-li uzavřena rozhodčí smlouva.

¹¹¹ Nález ÚS ze dne 3. 4. 2012, sp. zn. IV. ÚS 2735/11.

¹¹² Nález ÚS ze dne 27. 9. 2012, sp. zn. III. ÚS 1624/12.

soud s námitkami účastníka o nedostatku pravomoci rozhodce, postupuje v rozporu s čl. 36 odst. 1 LZPS. Přitom platí, že není-li spor rozhodován rozhodcem, jehož výběr se uskutečnil podle transparentních pravidel, nemůže být akceptovatelný ani výsledek takového rozhodování.

Nejvyšší soud tehdy závěrem konstatoval, že rozhodčí doložky, které jsou sjednány v rozporu s usnesením velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010, jsou absolutně neplatné a byl-li na základě takové rozhodčí doložky vydán rozhodčí nález, bude se jednat o nezpůsobilý exekuční titul. V případě, že soud nařizuje¹¹³ exekuci podle rozhodčího nálezu, je povinen zkoumat, jestli se jedná mj. o způsobilý exekuční titul, tj. zda byl vydán subjektem, který k tomu měl pravomoc a na druhé straně pokud již byla exekuce na základě tohoto nezpůsobilého exekučního titulu nařízena, je třeba jí podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) OSŘ, zastavit v každém stádiu, což je podle judikatury obecných soudů postup, který je v souladu s naším právním řádem.¹¹⁴

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR přineslo i významný důsledek pro rozhodování o nákladech exekučního řízení a to především v rozlišení dvou situací při rozhodování o nákladech exekuce, byla-li zastavena. První situací je, pokud dojde k zastavení exekuce z důvodu zrušení exekučního titulu v průběhu exekučního řízení. Druhou situací pak, že exekuční titul od samého počátku nebyl platně vydán, neboť rozhodci, kteří je vydali, nikdy neměli pravomoc ve věci rozhodnout.

Nejvyšší soud ve své ustálené rozhodovací praxi opakovaně uvedl, že pro rozhodování o nákladech exekuce, byla-li zastavena, platí kritéria, obsažená v ustanovení § 271 OSŘ,¹¹⁵ podle kterého, dojde-li k zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí (exekuce), rozhodne soud (soudní exekutor) o náhradě nákladů, které účastníkům prováděním výkonu rozhodnutí (exekuce) vznikly, podle toho, z jakého důvodu k zastavení výkonu rozhodnutí (exekuce) došlo. Může také zrušit dosud vydaná rozhodnutí o nákladech výkonu (exekuce), popřípadě uložit oprávněné, aby vrátila, co jí povinný na náklady výkonu (exekuce) již zaplatil.¹¹⁶

Při zastavení exekuce tedy soud, případně soudní exekutor, rozhoduje, jak o náhradě nákladů řízení o zastavení, tak o nákladech exekuce, které vznikly v průběhu celého exekučního řízení, s ohledem na procesní zavinění účastníků exekučního řízení na jeho zastavení. Oprávněnému přitom lze procesní zavinění na zastavení exekučního řízení přičítat například tehdy, když při podání návrhu na nařízení exekuce nebo při jejím provádění nezachoval

---

¹¹³ Dle tehdejší právní úpravy exekuci nařizoval soud.

¹¹⁴ KOHOUT, M. Exekuce a absolutně neplatné rozhodčí smlouvy. [online]. konkursni-noviny.cz, 16. 12. 2013 [cit. 21. 8. 2014]. Dostupné na <<http://www.konkursni-noviny.cz/clanek/exekuce-absolute-neplatne-rozhodci-smlouvy>>.

¹¹⁵ Ve spojení s ustanovením § 52 odst. 1 EŘ.

¹¹⁶ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 12. 2013, sp. zn. 20 Cdo 1013/2013.

potřebnou míru pečlivosti a přistoupil bezdůvodně k vymáhání splněné povinnosti nebo ve vymáhání bezdůvodně pokračovala.¹¹⁷

V projednávané věci k zastavení exekuce nedošlo z důvodu, že exekuční tituly¹¹⁸, které od počátku bylo možné považovat za materiálně i formálně vykonatelné, tyto vlastnosti až následně po zahájení exekučního řízení nikoliv vinou oprávněné pozbyly například tím, že byly zrušeny rozhodnutím soudu. Nejednalo se tedy o situaci, kterou oprávněná nemohla bez svého procesního zavinění předvídat či zásadně ovlivnit, i kdyby zachovala potřebnou míru pečlivosti před podáním návrhu na nařízení exekuce či při jejím provádění. K zastavení exekuce došlo z důvodu, že exekuční tituly těmito vlastnostmi nikdy nedisponovaly, neboť byly vydány orgány,¹¹⁹ které k tomu neměly příslušnou pravomoc.

Z takové skutečnosti lze vyvozovat procesní zavinění oprávněné na zastavení exekuce, protože nezachovala potřebnou míru pečlivosti jednak před podáním návrhu na nařízení exekuce a již při volbě netransparentních pravidel pro výběr rozhodců a dále, když přistoupila k vymáhání pohledávky přiznané exekučními tituly vydanými orgány na základě těchto pravidel určenými.

---

¹¹⁷ Srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2006, sp. zn. 20 Cdo 1756/2006.

¹¹⁸ V tomto případě šlo o rozhodčí nálezy.

¹¹⁹ V tomto případě rozhodci.

ZÁVĚR

V závěru se budu věnovat shrnutí poznatků a názorů, ke kterým se došel při zpracování tématu diplomové práce a dále se pokusím potvrdit či vyvrátit v úvodu vyslovené hypotézy.

Problematika nákladů exekuce je upravena zejména ve dvou právních přepisech a to OSŘ a EŘ, dále je třeba zmínit i vyhlášky,¹²⁰ které konkretizují právní úpravu nákladů výkonu rozhodnutí a nákladů exekuce dle EŘ.

V první kapitole jsem obecně nastínil pojem exekuce, vztah nalézacího a exekučního řízení, funkci exekučního řízení a působení státní donucovací moci v exekuci. Je to kapitola uvádějící základní mechanismy exekučního řízení a jeho specifika. Kapitola má obecný a popisný charakter, má pouze za cíl uvést čtenáře do problematiky.

V druhé kapitole jsem se pokusil analyzovat statistiku dat, které jsem shromáždil za účelem vypracování diplomové práce. V této kapitole šlo především o porovnání efektivity exekucí dle OSŘ a EŘ. Nalezneme zde odpověď na otázku položenou v úvodu, zda přijatý institut soudního exekutora napomohl k rychlejší a efektivnější vymahatelnosti práva. Je zde uvedeno, že podle statistiky došlo sice ke zlepšení v oblasti možnosti rychlejšího způsobu navrhnout a vykonat exekuci, časem ale docházelo k propadu v efektivnosti exekucí, ačkoli důvodovou zprávou k EŘ byl navrhovatelí slibován pravý opak. Rozborem a analýzou statistických dat byla potvrzena hypotéza uvedená v úvodu, a to sice, že došlo přijetím institutu soudního exekutora ke snazšímu způsobu vymahatelnosti práva, nedošlo ale ke zvýšení efektivity, naopak docházelo k rapidnímu poklesu efektivity vymožení exekucí.

Ve třetí kapitole komplexně popisují problematiku nákladů exekučního řízení, a to jak nákladů výkonů rozhodnutí, tak nákladů exekuce dle EŘ. V kapitole je potvrzena hypotéza, že současná legislativa neřeší problémové aspekty nákladů exekuce a rozhodování o těchto nákladech dostatečně. Pokud bych měl srovnat skromnou právní úpravu nákladů výkonu rozhodnutí a nákladů exekucí dle EŘ v jejich zákonné podobě oproti tomu, co bylo judikováno v soudních rozhodnutích, musím říci, že soudní judikatura vyřešila velmi podrobně jednotlivé problémové aspekty.¹²¹ V podkapitolách se zabývám postupně problematikou nákladů výkonu rozhodnutí i nákladů exekučního řízení dle EŘ. Je zde uvedena charakteristika těchto nákladů. V jedné z podkapitol se podrobně zabývám institutu odměny soudního exekutora, neboť to byla oblast, která vyvolávala aplikační problémy. Je zde popsán vývoj judikatury k tomuto institutu, zejména odměny v souvislosti s vymoženým plněním, která dlouhou dobu činila aplikační potíže i přes novelizace, které spíše problematiku znejasňovaly. V podkapitole tedy provádím rozbor na

¹²⁰ ET, AT a přísudková vyhláška, která je již neplatná.

¹²¹ Zejména odměnu soudního exekutora, procesní zavinění při zastavení bezvýsledné exekuce nebo povinnost k náhradě nákladů při nedostatku exekučního titulu.

základě soudních rozhodnutí, kdy může soudní exekutor považovat vymožené plnění za základ pro určení odměny soudního exekutora. V této podkapitole také osvětluji fungování principu presumovaného úspěchu oprávněného ve věci a následků zrušení přísudkové vyhlášky pro náklady oprávněného. V další z podkapitol se věnuji příkazu k úhradě nákladů exekuce, kde popisují jeho jednotlivé položky. V poslední z podkapitol se věnuji institutu usnesení o zastavení exekuce, uvádím zde i problémové aspekty při rozhodování o nákladech exekuce při jejím zastavení pro bezvýslednost a zastavení pro nedostatek exekučního titulu, které byly řešeny soudní judikaturou. V případě zastavování exekucí pro bezvýslednost bylo řešeno, kdo procesně zavinił zastavení exekuce a z tohoto důvodu mu mají být uloženy náklady exekučního řízení. V případě zastavení pro nedostatek exekučního titulu se řešilo, zda oprávněný zachoval potřebnou míru opatrnosti a uvážlivosti při podání návrhu, v případě nedodržení je povinen hradit náklady exekuce oprávněný.

Ve čtvrté kapitole je popisován vývoj judikatury na poli vykonatelnosti rozhodčích nálezů, jejichž pravomoc k vydání byla založena na základě smlouvy, a to určením ad hoc rozhodce nebo odkazem na rozhodčí řád právnické osoby soukromého práva. Je zde potvrzena hypotéza, zda soudní judikatura dostatečně vyřešila problém vykonatelnosti rozhodčích nálezů, jejichž pravomoc k vydání byla založena na základě smlouvy, a to určením ad hoc rozhodce nebo odkazem na rozhodčí řád právnické osoby soukromého práva a následného rozhodování o povinnosti hradit náklady exekuce. Jednak nejdříve soudní judikatura prohlásila takto sjednané určení rozhodce za absolutně neplatné a dále stanovila povinnost hradit tyto náklady oprávněnému, z důvodů zanedbání náležitě míry opatrnosti při podávání návrhů na nařízení exekuce. Tato kapitola byla do diplomové práce začleněna, protože dle mého názoru je tato problematika spojena s obrovskou negací vůči exekutorskému stavu, kdy na základě těchto rozhodčích nálezů a jejich následné exekuce docházelo k rapidnímu nárůstu nápadu exekučních návrhů. Ač je tato problematika vyřešena, je možné, že v budoucnu bude otevřeno téma, které by mohlo být řešeno soudní judikaturou a to, zda již provedené exekuce nebudou zneplatněny a oprávněným nezbude nic jiného, než uplatnit své nároky skrze klasické nalézací soudní řízení. Osobně si myslím, že soudy z důvodu zachování právní jistoty účastníků nechají již provedené exekuce těchto rozhodčích nálezů v platnosti.

Na závěr si dovoluji poznamenat, že problematika nákladů exekuce je problematikou živou a aktuální a stále dochází k zpřesňujícím soudním rozhodnutím. Prostřednictvím soudních rozhodnutí je posilována právní jistota účastníků, neboť zákonná úprava je zpracována minimalisticky.

Doufám tedy, že se mi v diplomové práci podařilo shrnout nejzásadnější problémy ve vývoji právní úpravy a judikatury v otázce nákladů výkonu rozhodnutí a exekuce dle EŘ a poskytnout čtenáři alespoň základní pohled na tyto instituty, které stále podněcují mnohé laické i odborné diskuze v rámci celé společnosti, což pro vývoj této problematiky je jediné dobře. Na druhou stranu by zřejmě českému civilnímu procesnímu právu neuškodila rekonstrukce, která je již velmi dlouho odkládána.

LITERATURA

Monografie:

- SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 1398 s.
- BUREŠ, J., DRÁPAL, L., KRČMÁŘ, Z. a kol. *Občanský soudní řád. Komentář. II. díl*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 3392 s.
- DAVID, L., IŠTVÁNEK, F., JAVŮRKOVÁ, N., KASÍKOVÁ, M. LAVICKÝ, P., a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. Praha: ASPI, 2009. 2056 s.
- HLAVSA, P. *Exekuční řád a zákon č. 119/2001 Sb. s poznámkami a prováděcími předpisy*. 3. vydání. Praha: Linde Praha, a.s., 2008. 271 s.
- KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013
- KASÍKOVÁ, M. a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 672 s.
- KASÍKOVÁ, M. a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti: (exekuční řád): Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, 672 s.
- KASÍKOVÁ, M. a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti a předpisy související. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005. 984 s.
- KURKA, Vladimír. *Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce*. Praha: ASPI, 2005, 316 s.
- MIKŠOVSKÝ, P. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti. Komentář*. 1. vydání. Praha: IFEC s.r.o., 2001. 220 s.
- TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. 836 s.
- WINTEROVÁ, A. a kol., *Civilní právo procesní*. 6. aktualizované vydání, Praha: Linde Praha, a. s., 2011. 711 s.
- SCHELLEOVÁ, I. a kol. *Úvod do civilního řízení*. Praha: Eurolex Bohemia, s.r.o., 2005
- HORA, Václav. *Exekuční právo*. Praha: V.Linhart, 1938, 230 s.

Odborné články:

- BŘEZINOVÁ, B. Vymožené plnění v souvislosti s nárokem na odměnu soudního exekutora. *Komorní listy*. 2013, roč. 5, č. 1, s. 49-51.

- KLAPKA, Š., Zastavení exekuce soudním exekutorem na základě fikce účastníků. *Komorní listy*. 2011, roč. 3, č. 3, s. 17-19.
- PAZDERKA, S. Novela exekutorského tarifu. *Komorní listy*. 2012, roč. 4, č. 1, s. 48-49.
- VOJTKOVÁ, V. Odměna soudního exekutora za provedení exekuce ukládající zaplacení peněžité částky ve světle judikatury a legislativních změn. *Komorní listy*. 2013, roč. 5, č. 3, s. 14-18.

Internetové články:

- ČIŽINSKÝ, P., *Závěrečná analýza systémových chyb na poli exekucí*. [online]. 2012 [cit. 21. 4. 2014]. Dostupné na <http://www.iure.org/sites/default/files/article/downloads/iure_zaverecna_analyza_systemovych_chyb_na_poli_exekuci_cervene_c_2012.pdf>.
- MUZIKÁŘ, V., MUZIKÁŘOVÁ, A. *Praktické důsledky zastavení exekuce pro neplatnost rozhodčí doložky zejména z pohledu promlčení*. [online]. bulletin-advokacie.cz, 7. 7. 2014 [cit. 21. 8. 2014]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/prakticke-dusledky-zastaveni-exekuce-pro-neplatnost-rozhodci-dolozky-zejmena-z-pohledu-promlzeni?browser=mobi>>.
- KOHOUT, M. *Exekuce a absolutně neplatné rozhodčí smlouvy*. [online]. konkursni-noviny.cz, 16. 12. 2013 [cit. 21. 8. 2014]. Dostupné na <<http://www.konkursni-noviny.cz/clanek/exekuce-absolutne-neplatne-rozhodci-smlouvy>>.
- KRISTEJNOVÁ, V. *Exekucí je stále víc... věřitelé vyhrabují staré dluhy*. [online]. hypoindex.cz, 14. 6. 2013 [cit. 21. 8. 2014]. Dostupné na <<http://www.hypoindex.cz/exekuci-je-stale-vic-undefined-veritele-vyhrabuji-stare-dluhy/>>.
- SMÍTKOVÁ, Z. *Kdo nese náklady exekuce v případě jejího zastavení pro nemajetnost povinného? – poukaz na nejnovější judikaturu*. [online]. epravo.cz, 13. 8. 2014 [cit. 21. 8. 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/kdo-nese-naklady-exekuce-v-pripade-jejeho-zastaveni-pro-nemajetnost-povinneho-poukaz-na-nejnovejsi-judikaturu-94990.html>>.
- SVOBODA, K. *K soudnímu přezkumu příkazu k úhradě nákladů exekuce*. [online]. pravnicaradce.ihned.cz, 25. 8. 2011 [cit. 1. 8. 2014]. Dostupné na <<http://pravnicaradce.ihned.cz/c1-52650010-k-soudnimu-prezkumu-prikazu-k-uhrade-nakladu-exekuce>>.

Právní předpisy:

- Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 99/1963 Sb. - občanský soudní řád
- Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů
- Zákon č.120/2001 Sb. - exekuční řád
- Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích)
- Zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce
- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb. ze dne 4. června 1996 o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění vyhlášky č. 235/1997 Sb., vyhlášky č. 484/2000 Sb., vyhlášky č. 68/2003 Sb., vyhlášky č. 618/2004 Sb., vyhlášky č. 276/2006 Sb., vyhlášky č. 399/2010 Sb., vyhlášky č. 486/2012 Sb., nálezů Ústavního soudu č. 116/2013, vyhlášky č. 390/2013 Sb. a vyhlášky č. 120/2014 Sb.
- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení a kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 37/1992 Sb. - o jednacím řádu pro krajské a okresní soudy
- Vyhláška č. 418/2001 Sb. - o postupech při výkonu exekuční činnosti
- Vyhláška č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů a správců dědictví
- Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. 4. 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách

Judikatura:

- Nález Ústavního soudu ze dne 3. 3. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 51/05.
- Nález Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 23/06.
- Nález Ústavního soudu ze dne 1. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 8/06.
- Nález Ústavního soudu ze dne 29. 9. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 16/08.
- Nález Ústavního soudu ze dne 17. dubna 2013, sp. zn. Pl. ÚS 25/12.
- Nález Ústavního soudu ze dne 8. 8. 2005, sp. zn. II. ÚS 372/04.
- Nález Ústavního soudu ze dne 31. 8. 2004, sp. zn. II. ÚS 150/04.
- Nález Ústavního soudu ze dne 23. 2. 2006, sp. zn. I. ÚS 290/05.
- Nález Ústavního soudu ze dne 31. 8. 2005, sp. zn. II. ÚS 336/05.
- Nález Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2006, sp. zn. IV. ÚS 180/06.
- Nález Ústavního soudu ze dne 11. 5. 2006, sp. zn. III. ÚS 283/06.
- Nález Ústavního soudu ze dne 31. 5. 2007, sp. zn. II. ÚS 283/06.
- Nález Ústavního soudu ze dne 10. 3. 2009, sp. zn. III. ÚS 455/08.
- Nález Ústavního soudu ze dne 9. 10. 2008, sp. zn. III. ÚS 1226/08.
- Nález Ústavního soudu ze dne 29. 7. 2009, sp. zn. II. ÚS 1540/08.
- Nález Ústavního soudu ze dne 21. 1. 2010, sp. zn. I. ÚS 2930/09.
- Nález Ústavního soudu ze dne 22. 7. 2010, sp. zn. III. ÚS 2492/09.
- Nález Ústavního soudu ze dne 11. 6. 2009, sp. zn. II. ÚS 233/09.
- Nález Ústavního soudu ze dne 4. 6. 2009, sp. zn. I. ÚS 969/09.
- Nález Ústavního soudu ze dne 9. 3. 2010, sp. zn. II. ÚS 1994/09.
- Nález Ústavního soudu ze dne 3. 3. 2011, sp. zn. II. ÚS 864/10.
- Nález Ústavního soudu ze dne 17. 8. 2010, sp. zn. II. ÚS 1061/10.
- Nález Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2011, sp. zn. II. ÚS 2164/10.
- Nález Ústavního soudu ze dne 31. 1. 2012, sp. zn. IV. ÚS 3378/11.
- Nález Ústavního soudu ze dne 5. 4. 2013, sp. zn. IV. ÚS 235/11.
- Nález Ústavního soudu ze dne 4. 5. 2011, sp. zn. II. ÚS 808/11.
- Nález Ústavního soudu ze dne 23. 8. 2012, sp. zn. II. ÚS 3335/11.
- Nález Ústavního soudu ze dne 19. 1. 2012, sp. zn. II. ÚS 3726/11.
- Nález Ústavního soudu ze dne 28. 3. 2012, sp. zn. II. ÚS 4496/12.
- Nález Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2012, sp. zn. IV. ÚS 4153/12.
- Nález Ústavního soudu ze dne 10. 5. 2012, sp. zn. II. ÚS 391/12.

- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 3. 4. 2012, sp. zn. IV. ÚS 2735/11.
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 27. 9. 2012, sp. zn. III. ÚS 1624/12.
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 3. 4. 2014, sp. zn. III. ÚS 2396/13.
- Stanovisko Nejvyššího soudu ČR přijaté dne 15. 2. 2006, sp. zn. Cpjn 200/2005.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 10. 2001, sp. zn. 21 Cdo 1012/2000.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2008, sp. zn. 20 Cdo 2857/2006.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2010, sp. zn. 20 Cdo 3284/2008.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2012, sp. zn. III. ÚS 1624/12.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 7. 2013, sp. zn. 31 Cdo 958/2012.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 12. 2013, sp. zn. 20 Cdo 1013/2013.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 5. 2014, sp.zn. 21 Cdo 402/2014.
- Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 12 Cmo 496/2008 .
- Evropský soud pro lidská práva. Rozsudek ze dne 23. Listopadu, *Van der Musselle v. Belgium* (1983, ESLP - Application no. 8919/80).

Ostatní zdroje:

- Sněmovní tisk 725. Návrh zákona o soudních exekutorech. Dostupné na <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=3&ct=725&ct1=0>>.

SHRNUTÍ

Diplomová práce se zabývá právní úpravou nákladů exekučního řízení. Jedná se o institut, kterému není v právní úpravě věnováno příliš prostoru. I proto je předmětem bohaté judikatury Nejvyššího a Ústavního soudu ČR a tím, že se velkou měrou odráží v majetkové sféře účastníků řízení je i předmětem laických a odborných diskuzí.

Cílem této práce bylo přiblížit tento institut, popsat vývoj právní úpravy, poukázat na výkladové problémy řešené judikaturou soudů a pokusit se odpovědět na otázky položené v úvodu této práce a tím buď potvrdit, nebo vyvrátit hypotézy vyslovené v úvodu.

Práce je rozdělena do tří částí. V první části byla pozornost zaměřena zprvu na obecné pojednání o exekucích a analýze statistik o nařízených výkonech rozhodnutí a exekucích. Další je část věnovaná nákladům exekučního řízení a to jak výkonu rozhodnutí, tak i nákladů exekuce prováděné dle EŘ s přihlédnutím k vývoji judikatury a poslední část je věnovaná problematice rozhodčích nálezů a s tím související rozhodování o nákladech exekuce.

Diplomová práce je členěna do čtyř kapitol. Hlavní kapitolou této práce je kapitola druhá, popisující vývoj právní úpravy nákladů exekučního řízení a její interpretace prostřednictvím soudních rozhodnutí. Diplomová práce je doplněna závěrem. Na jejím konci je uveden seznam použitých zdrojů, shrnutí a seznam klíčových slov, jak v českém, tak i anglickém jazyku.

SUMMARY

This thesis deals with legislation costs of exekution. It is an institute, which is not in the legislation devoted too much space. Therefore is an object of rich jurisprudence of the Supreme and Constitutional Court and is also the subject of lay and expert discussions.

The aim of this work was to introduce this institute, describe the development of legislation, refer to the interpretative problems addressed by the jurisprudence and try to answer the asked questions in the introduction of this work and thus either confirm or refute the hypothesis expressed in the introduction.

The thesis is divided into three parts. In the first part, the focus was on a general discussion of the execution and analysis of statistics on ordered enforcement of decisions and execution. Another section is devoted to the costs of execution with regard to the jurisprudence. The last part is devoted to the issue of arbitration awards and related decisions about the costs of enforcement.

The thesis is divided into four chapters. The main chapters of this work is the second chapter, describing the development of legislation costs of enforcement and its interpretation by court decision. The thesis is completed with a conclusion. At the end is a list of the sources, a summary and a list of keywords both in Czech and English.

SEZNAM KLÍČOVÝCH SLOV – KEYWORDS

exekuce

exekution

exekutor

executor

náklady řízení

costs

náklady exekučního řízení

costs of execution

příkaz k úhradě nákladů exekuce

order to pay costs of execution

usnesení o zastavení exekuce

resolution to halt execution

rozhodčí nález

arbitration award